แผนพัฒนาการสหกรณ์

พ.ศ. 2546 - 2549

คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

สารบัญ

		หน้า
คำปรารภ		
คำนำ		
สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. 2546 – 2549		(ก-ซ)
บทที่ 1	สถานการณ์และปัญหาของขบวนการสหกรณ์	1
	1.ข้อมูลพื้นฐานของสหกรณ์	1
	2.ประเด็นปัญหาสำคัญของขบวนการสหกรณ์	6
	3.สถานการณ์ปัจจุบันและการปรับตัวของขบวนการสหกรณ์	11
บทที่ 2	ความเป็นมาและกระบวนการจัดทำแผน	12
	1.ความเป็นมา	12
	2.กรอบแนวคิดการร่างแผนพัฒนาการสหกรณ์	13
	3.กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการสหกรณ์	13
	4.ประโยชน์ของแผนพัฒนาการสหกรณ์	14
	5.ผู้รับผิดชอบร่างแผนพัฒนาการสหกรณ์	14
	6.คำที่ควรสร้างความเข้าใจตรงกัน	14
	7.ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่นำมาวิเคราะห์	15
	8.กระบวนการในการดำเนินงานวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อม	16
	9.ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมของขบวนการสหกรณ์	17
บทที่ 3	วิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย	24
	1.วิสัยทัศน์	24
	2.ภารกิจ	24
	3.วัตถุประสงค์	24
	4.เป้าหมาย	25

		หน้า
บทที่ 4	ยุทธศาสตร์การพัฒนาการสหกรณ์	26
	1.การพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์	26
	2.การพัฒนาคุณภาพของสหกรณ์ (องค์กร)	30
	3.การพัฒนาโครงสร้างขบวนการสหกรณ์และระบบเครือข่าย	32
	4.การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายสหกรณ์	35
	5.การพัฒนาระบบสนับสนุนขบวนการสหกรณ์	36
	6.การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์	40
บทที่ 5	การบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาการสหกรณ์	43
	1. แนวทางดำเนินงาน	43
	2. การนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ	44
	3.การติดตามและประเมินผล	47
ภาคผนวก		48

ที่ นร ๐๕๐๔/ว๔๐๓๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

เรื่อง แผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๔๙

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๐๔/๖๘๑๒
ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนมาก ที่ กค ๐๔๑๔/๑๔๑๘๒
ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๖
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงพาณิชย์ ด่วนที่สุด ที่ พณ ๐๔๐๙/๓๗๒๗
ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๖
๓. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๐๕/๔๐๗๐ ลงวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๖
๔. สำเนาหนังสือสำนักงบประมาณ ด่วนมาก ที่ นร ๐๗๐๕/๔๗๗
ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๖

ตามที่ได้เสนอเรื่อง แผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๔๙ ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงบประมาณ ได้เสนอความเห็นมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๒ (ฝ่ายเศรษฐกิจ) ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) เป็นประธานกรรมการ พิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบแผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๔๙ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอพร้อมทั้งความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการด้วย

/คณะรัฐมนตรี ...

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ลงมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๒ และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับความเห็นของคณะรัฐมนตรีไปพิจารณาดำเนินการด้วยว่า ในการพัฒนาการสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพนั้น สหกรณ์ต่าง ๆ ควรจะต้องนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ (IT) เข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการงานสหกรณ์ให้มากขึ้น รวมทั้งควรให้มีการประสานและเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย เพื่อจะได้เกิดการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน โดยอาจดำเนินการในลักษณะการซื้อขายแบบหักบัญชี ตลอดจนการเผยแพร่ราคาผลผลิตต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์ในการขายผลผลิตให้ได้ราคาที่เหมาะสม นอกจากนี้ หากมีการเชื่อมโยงระบบกันเป็นเครือข่ายแล้วเมื่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการด้านต่าง ๆ ให้แก่สหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องผ่านระบบการเรียนรู้ทางอีเล็กทรอนิกส์ (E – learning) เช่น เทคนิคการเพาะปลูกพืชชนิดต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการผลิต เป็นต้น ก็จะสามารถทำได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง

จึงเรียนยืนยันมา ได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้ายทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ภู่ประเสริฐ)
รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

28 พ.ย. 2546

สำนักบริหารการประชุมคณะรัฐมนตรี
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๒๙
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๖๔
<kw 1-395 >

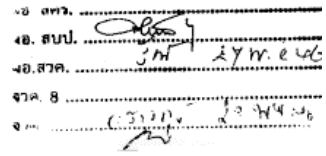

รายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แจ้งเรื่อง แผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๔๙ ให้ทราบ ดังนี้

---

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๓. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๔. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายเลขานุการ คกก. 2 (ฝ่ายเศรษฐกิจ) (สศช.) โทร.0-2281-6633 ต่อ 310
ที่ นร (คกก.2) 1114/138 วันที่ 18 กันยายน 2546
เรื่อง แผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. 2546 – 2549

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

1. ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบแผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. 2546-2549 และให้สำนักงบประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการสหกรณ์ต่อไป

2. สาระสำคัญ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รายงานว่า คณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการสหกรณ์ และได้นำเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (กพช.) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. 2546 – 2549 แล้ว โดยสรุปสาระสำคัญดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการสหกรณ์ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรและโครงสร้างขบวนการสหกรณ์ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เอื้อต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ รวมทั้งพัฒนาระบบสนับสนุนและการสร้างความเข้าใจเรื่องสหกรณ์แก่คนในสังคม

2.2 ยุทธศาสตร์พัฒนาการสหกรณ์ เพื่อให้การพัฒนาขบวนการสหกรณ์เป็นไปตามวิสัยทัศน์ ภารกิจ และวัตถุประสงค์ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์หลักกลยุทธ์รวม 29 กลยุทธ์ และแนวทางดำเนินการ 99 แนวทาง สรุปสาระสำคัญในแต่ละยุทธศาสตร์ ดังนี้

2.2.1 การพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการสหกรณ์ เป็นการพัฒนาสมาชิกสหกรณ์ ผู้แทนสมาชิก กรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ฝ่ายจัดการสหกรณ์ นักวิชาการ/วิทยากรด้านสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้มีศักยภาพและความพร้อมปฏิบัติงานในบทบาท หน้าที่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ให้การศึกษาอบรมรณรงค์เผยแพร่สร้างความร่วมมือให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน

2.2.2 การพัฒนาคุณภาพสหกรณ์ (องค์กร) เป็นการพัฒนากระบวนการบริหารและจัดการองค์กรของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน มีการบริหารงานโปร่งใส มีแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานและมีตัวชี้วัดความสำเร็จของสหกรณ์ รวมทั้งมีความมั่นคง ยั่งยืน เป็นองค์กรที่พึ่งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ของสมาชิก

2.2.3 การพัฒนาโครงสร้างขบวนการสหกรณ์และระบบเครือข่าย เป็นการพัฒนาองค์กรกลางระดับสูงของขบวนการสหกรณ์ เช่น สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ ให้เป็นองค์กรนำของขบวนการสหกรณ์ โดยการพิจารณาทบทวนเรื่องประเภทสหกรณ์ ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรสหกรณ์ขั้นปฐม ปรับปรุงโครงสร้างขบวนการสหกรณ์ให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสหกรณ์กับองค์กรประชาชนและเอกชนเพื่อประโยชน์ร่วมกัน

2.2.4 การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายสหกรณ์ เป็นการปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างพระราชบัญญัติสหกรณ์ เพื่อให้ได้กฎหมายที่ง่ายต่อความเข้าใจและเอื้อต่อการดำเนินงานและพัฒนาขบวนการสหกรณ์ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

2.2.5 การพัฒนาระบบสนับสนุน เป็นการพัฒนาระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ โดยการจัดตั้งสถาบันสนับสนุนด้านวิชาการ จัดตั้งสถาบันการเงินกลางของขบวนการสหกรณ์ จัดตั้งศูนย์ข้อมูลทางการตลาด วิจัยพัฒนาระบบ Value Chain การอุดหนุนเงินทุนแก่สหกรณ์ที่มีศักยภาพในการทำหน้าที่การตลาด และจัดตั้งศูนย์สารสนเทศการสหกรณ์ รวมทั้งระบบการดูแลตรวจสอบกิจการที่เหมาะสม

2.2.6 การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์ เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์แก่นักการเมือง เยาวชน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ พระสงฆ์ และบุคลากรของศาสนาต่าง ๆ สื่อมวลชน รวมทั้งประชาชนทั่วไปให้เห็นความสำคัญ และศรัทธาในระบบสหกรณ์

3. ความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

3.1 กระทรวงการคลัง เห็นด้วยกับแผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ.2546-2549 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยมีข้อเสนอเพิ่มเติม ดังนี้

3.1.1 เห็นควรพัฒนามาตรฐานระบบการจัดการสหกรณ์ โดยแยกตามประเภทของสหกรณ์ เนื่องจากปัจจุบันการบริหารจัดการของสหกรณ์ต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถเฉพาะตัวบุคคล และมาตรฐานแต่ละสหกรณ์ไม่เท่าเทียมกัน

3.1.2 จัดให้มีระบบสารสนเทศของสหกรณ์ต่าง ๆ ที่สมบูรณ์ สามารถเชื่อมโยงข้อมูลกันได้เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารและการวางแผน

H:\Cabinet\2 Bonsai [illegible]

3.1.3 เห็นควรให้มีระบบการตรวจสอบภายในและการควบคุมภายในที่เหมาะสมกับกระบวนการของสหกรณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นการช่วยป้องกันการทุจริตและช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทางที่โปร่งใส ตรวจสอบได้

3.1.4 เห็นควรให้มีระบบการติดตามประเมินผลของสหกรณ์ต่าง ๆ ที่เป็นมาตรฐาน โดยมีการกำหนดตัวเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานของสหกรณ์ได้

3.1.5 ควรจัดให้มีการประกันคุณภาพและราคาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มสหกรณ์ผลิตขึ้นเหมือนเช่นผลิตภัณฑ์ขององค์กรอื่น ๆ เนื่องจากปัจจุบันปัญหาหนึ่งของสหกรณ์คือ ผลิตภัณฑ์ขาดคุณภาพและไม่มีระบบการประกันราคา ตลอดจนตลาดที่รองรับผลิตผลของสหกรณ์

3.2 **สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** เห็นควรสนับสนุนแผนฯ ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยมีข้อเสนอเพิ่มเติม ดังนี้

3.2.1 การเชื่อมโยงการดำเนินงานในแต่ละยุทธศาสตร์ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกและทุกองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะให้การดำเนินงานพัฒนาสหกรณ์สามารถเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

3.2.2 การเชื่อมโยงธุรกิจของสหกรณ์กับภาคเอกชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในเชิงธุรกิจ รวมทั้งสนับสนุนให้สหกรณ์ทำธุรกิจอย่างครบวงจรมากขึ้น

3.2.3 ให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของแผนฯ อย่างต่อเนื่องและเมื่อการดำเนินการสิ้นสุดตามระยะเวลาของแผนฯ เพื่อวัดผลสำเร็จของแผนและเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการ และใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการสหกรณ์ในระยะต่อไป

3.3 **สำนักงบประมาณ** เห็นชอบ แต่เพื่อให้แผนพัฒนาการสหกรณ์นำไปสู่ผลในเชิงปฏิบัติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรจัดทำแผนปฏิบัติการและประมาณค่าใช้จ่าย รวมทั้งกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของแผนให้มีความชัดเจน และสอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ของรัฐบาล เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นต่อไป

3.4 **กระทรวงพาณิชย์** เห็นควรให้การสนับสนุนแผนพัฒนาสหกรณ์ฯ ซึ่งมุ่งเน้นบทบาทให้สหกรณ์เป็นพื้นฐานสำคัญในการรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของเกษตรกร สมาชิกที่จะเพิ่มศักยภาพทางการตลาดสินค้าเกษตรในระดับพื้นที่ และมุ่งเน้นให้เกษตรกรตระหนักถึงอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ รวมทั้งมีกระบวนการบริหารจัดการและระบบการเชื่อมโยงระหว่างสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ ภายใต้แนวทางตามแผนฯ ดังกล่าว จะนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินกิจกรรมด้านการตลาดของสหกรณ์ สามารถสร้างอำนาจต่อรองในระดับท้องถิ่นและเชื่อมโยงการระบาย

กระจายผลผลิตระหว่างแหล่งผลิตและตลาดปลายทาง ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถวางแผนการช่วยเหลือทางด้านการตลาดของสหกรณ์ได้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (คพช.) โดยมาตรา 10(1) ให้ คพช. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการสหกรณ์ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และมาตรา 10(2) ระบุให้กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการสหกรณ์ให้สอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

5. คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 2 (ฝ่ายเศรษฐกิจ) (คกก.2) ได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวในคราวประชุม คกก.2 ครั้งที่ 18/2546 เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2546 แล้ว มีมติเห็นชอบแผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. 2546-2549 ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ พร้อมทั้งรับความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 2 (ฝ่ายเศรษฐกิจ) และเห็นควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

(นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์)
รองนายกรัฐมนตรี
ประธานกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 2 (ฝ่ายเศรษฐกิจ)

อนุมัติ/เสนอ ครม. ทราบ

พันตำรวจโท
(ทักษิณ ชินวัตร)
นายกรัฐมนตรี
๒๑ พ. ย. ๔๖

(นายพรชัย รักสกุลไพศาล)
รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
๒๑ พ.ย. ๔๖

ที่ กษ 1104/ ๖๕๑๖

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. 10200

๘ พฤษภาคม 2546

เรื่อง แผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ.2546 - 2549

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ.2546 – 2549
2. สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ครั้งที่ 2/2546 วันที่ 7 พฤษภาคม 2546 ๕ ฉบับ

1. ความเป็นมา

1.1 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (คพช.) ไว้ในมาตรา 10 (1) คือ เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการสหกรณ์ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และมาตรา 10 (2) คือ กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการสหกรณ์ให้สอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนั้น คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติจึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ.2543 โดยมีอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นประธานอนุกรรมการ และมีคณะอนุกรรมการ รวม 17 ท่าน เพื่อทำหน้าที่

1) จัดทำร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์เสนอคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

2) พิจารณา ศึกษา วิเคราะห์และกลั่นกรองงานด้านนโยบายและแผนพัฒนาสหกรณ์ที่จะเสนอคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

3) นำเสนอมาตรการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนข้อขัดข้องที่ทำให้นโยบายและแผนพัฒนาการสหกรณ์ไม่บรรลุเป้าหมายต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

1.2 คณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการสหกรณ์ โดยเน้นไปที่การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ นักสหกรณ์ และนักวิชาการจากสถาบันการศึกษา รวมทั้งได้นำเอาองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย "โครงการประสานงานเพื่อพัฒนาสหกรณ์" ตลอดจนข้อมูลต่าง ๆ จากสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) "การจัดระเบียบสหกรณ์ไทย" ที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ร่วมกับขบวนการสหกรณ์ได้จัดประชุมขึ้น จึงสำเร็จเป็นแผนแม่บทการพัฒนาการสหกรณ์ที่มีมุมกว้างขวางและครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการฯ ได้นำเสนอ คพช. พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ.2546 – 2549 แล้ว เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2546

/2. สรุปสาระ..

2. สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาสหกรณ์ พ.ศ.2546 – 2549

2.1 สถานการณ์และปัญหาขบวนการสหกรณ์

2.1.1 สถานการณ์ปัจจุบัน สหกรณ์คือ องค์กรนิติบุคคลที่สมาชิกสมัครใจจะร่วมกันดำเนินการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ภายใต้อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ ขบวนการสหกรณ์ประกอบด้วยบุคคลหลากหลายอาชีพ ทั้งจากภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 8 ล้านครอบครัว หรือมีประชากรที่เกี่ยวข้องอยู่ในขบวนการสหกรณ์ประมาณ 30 ล้านคน หรือประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งประเทศ มีปริมาณธุรกิจรวมทั้งสิ้นประมาณ 4.5 แสนล้านบาท ดังนั้น ขบวนการสหกรณ์จึงเป็นองค์กรประชาชนที่มีกฎหมายรองรับกลุ่มใหญ่ที่สุดของประเทศ และหากขบวนการสหกรณ์สามารถพัฒนาจนเกิดความเข้มแข็ง ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศได้เป็นอย่างดี

2.1.2 ปัญหาของขบวนการสหกรณ์ สหกรณ์เป็นองค์กรธุรกิจที่แตกต่างไปจากองค์กรธุรกิจเอกชน และรัฐวิสาหกิจ มีกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการที่ยึดมั่นหลักการ วิธีการสหกรณ์ เพื่อความมีประสิทธิภาพเป็นที่พึ่งพาของสมาชิก มีเครือข่ายความร่วมมือตั้งแต่ระดับรากหญ้าไปจนถึงระดับโลกในรูปขบวนการสหกรณ์ ปัจจุบันกฎหมายได้กำหนดให้มีสหกรณ์ชั้นปฐม 6 ประเภท มีระบบเครือข่ายความร่วมมือที่พัฒนาขึ้นเป็นขบวนการสหกรณ์ มีชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ และสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเป็นองค์กรกลางระดับสูงสุด ภายใต้ขบวนการสหกรณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีทั้ง "สหกรณ์แท้" และ "สหกรณ์เทียม" จากข้อสรุปผลงานวิจัยในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมาชี้ให้เห็นสถานการณ์ในการดำเนินงานของสหกรณ์ชั้นปฐม ดังนี้

- การขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิก สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีศักยภาพและความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าของและผู้ควบคุมสหกรณ์ สมาชิกขาดความภักดีที่จะสนับสนุนและอุดหนุนธุรกิจสหกรณ์ มักเป็นลักษณะของการเป็นผู้ร่วมใช้ฟรี (free rider) สมาชิกไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเลือกกรรมการดำเนินงานที่เป็นคนดี มักคำนึงถึงพรรคพวกของตน หรือผลประโยชน์ต่างตอบแทน

- คณะกรรมการดำเนินการส่วนมากขาดศักยภาพและความพร้อม สืบเนื่องจากหลักการประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้สมาชิกผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้บริหารสหกรณ์นั้น หากกรรมการไม่มีเวลาและไม่มีศักยภาพและความพร้อมในฐานะผู้บริหาร ไม่ตระหนักเห็นความสำคัญของการตัดสินใจบนข้อมูลข่าวสารแล้ว ย่อมเป็นจุดอ่อนในการพัฒนาสหกรณ์

- ฝ่ายจัดการ ได้แก่ ผู้จัดการและพนักงานสหกรณ์ จากสถานการณ์จริงพบว่า ผู้จัดการมีหลายลักษณะ ได้แก่ กลุ่มที่มีศักยภาพและความพร้อมในการบริหารงานแต่ขาดขวัญกำลังใจเพราะถูกก้าวก่ายจากกรรมการ ส่วนอีกลุ่มเข้าลักษณะอยู่มานานสร้างปัญหาการทุจริตในสหกรณ์โดยที่คณะกรรมการดำเนินการไม่สามารถกำกับดูแลได้

- เงินทุน ปัญหาด้านเงินทุนในสหกรณ์ที่เป็นอยู่ พบว่ามีสหกรณ์จำนวนไม่น้อยที่มีเงินส่วนเหลือ ในขณะที่มีสหกรณ์อีกจำนวนมากที่ขาดแคลนเงินทุน ประเด็นก็คือ สหกรณ์ยังขาดความเชื่อมโยงที่จะใช้ประโยชน์จากเงินทุนภายในขบวนการที่จะเอื้อประโยชน์แก่สมาชิกสหกรณ์และการพัฒนาขบวนการ

/ระบบการ...

- ระบบการบริหารจัดการ สหกรณ์ส่วนใหญ่ยังไม่มีการนำเอาระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัยมาใช้ โดยมากมักจะบริหารจัดการภายใต้กรอบของกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์ หรือโดยคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่รัฐ มักไม่มีการวางแผน จัดโครงสร้างองค์กรและระบบงานไม่สอดคล้องกับธุรกิจและบริการของสหกรณ์ ขาดระบบสารสนเทศที่ทันสมัยมาประกอบการตัดสินใจ จึงมักพบปรากฏการณ์อยู่เนือง ๆ ที่สหกรณ์ที่ได้รับรางวัลดีเด่นกลายเป็นสหกรณ์ที่มีปัญหาในการดำเนินงานในระยะเวลาต่อมา ธุรกิจและบริการที่เป็นอยู่ของสหกรณ์ขั้นปฐมถูกจำกัด โดย พ.ร.บ. สหกรณ์ ดังนั้น จึงพบอยู่เสมอที่สหกรณ์มีการดำเนินงานขัดกับหลักการสหกรณ์ และเมื่อไม่มีมาตรการลงโทษจึงกลายเป็นตัวอย่างที่สหกรณ์อื่นนำไปใช้ ชุมนุมสหกรณ์ที่มีอยู่ยังไม่มีการประสานความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของสมาชิกและการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยยังไม่สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างที่ควรจะเป็น สาเหตุสำคัญมาจากปัญหาการบริหารจัดการภายในทำให้ขาดความเชื่อถือแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาคขบวนการและภาครัฐ

2.2 วิสัยทัศน์

เป็นองค์กรช่วยเหลือตนเองทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยึดมั่นในคุณค่าสหกรณ์ มีการร่วมมือกัน เชื่อมโยงเครือข่ายพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร และความเป็นธรรมาภิบาลเพื่อสร้างความเข้มแข็งของสมาชิก ชุมชน สังคมและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

2.3 ภารกิจ

เพื่อการบรรลุวิสัยทัศน์ ได้กำหนดภารกิจหลักของการพัฒนาการสหกรณ์ไว้ 6 ประการ ได้แก่ การพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการสหกรณ์ การพัฒนาคุณภาพของสหกรณ์ (องค์กร) การพัฒนาโครงสร้างขบวนการสหกรณ์และเครือข่ายความร่วมมือ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายสหกรณ์ การพัฒนาระบบสนับสนุนขบวนการสหกรณ์ และการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์

2.4 วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการสหกรณ์ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรและโครงสร้างขบวนการสหกรณ์ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เอื้อต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ รวมทั้งพัฒนาระบบสนับสนุนและการสร้างความเข้าใจเรื่องสหกรณ์แก่คนในสังคม

2.5 ยุทธศาสตร์พัฒนาการสหกรณ์

เพื่อให้การพัฒนาขบวนการสหกรณ์เป็นไปตามวิสัยทัศน์ ภารกิจ และวัตถุประสงค์ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์หลัก กลยุทธ์รวม 29 กลยุทธ์ และแนวทางดำเนินการ 99 แนวทาง สรุปสาระสำคัญในแต่ละยุทธศาสตร์ ดังนี้

/2.5.1 การพัฒนา...

2.5.1 การพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการสหกรณ์ เป็นการพัฒนาสมาชิกสหกรณ์ ผู้แทนสมาชิก กรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ฝ่ายจัดการสหกรณ์ นักวิชาการ/วิทยากรด้านสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ให้มีศักยภาพและความพร้อมปฏิบัติงานในบทบาท หน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ให้การศึกษาอบรม รณรงค์เผยแพร่สร้างความร่วมมือให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน

2.5.2 การพัฒนาคุณภาพสหกรณ์ (องค์กร) เป็นการพัฒนากระบวนการบริหารและจัดการองค์กรของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน มีการบริหารงานโปร่งใส มีแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงาน และมีตัวชี้วัดความสำเร็จของสหกรณ์ รวมทั้งมีความมั่นคง ยั่งยืน เป็นองค์กรที่พึ่งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของสมาชิก

2.5.3 การพัฒนาโครงสร้างขบวนการสหกรณ์และระบบเครือข่าย เป็นการพัฒนาองค์กรกลางระดับสูงของขบวนการสหกรณ์ เช่น สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ ให้เป็นองค์กรนำของขบวนการสหกรณ์ โดยการพิจารณาทบทวนเรื่องประมาทสหกรณ์ ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรสหกรณ์ขั้นปฐม ปรับปรุงโครงสร้างขบวนการสหกรณ์ให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสหกรณ์กับองค์กรประชาชน และเอกชนเพื่อประโยชน์ร่วมกัน

2.5.4 การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายสหกรณ์ เป็นการปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างพระราชบัญญัติสหกรณ์ เพื่อให้ได้กฎหมายที่ง่ายต่อความเข้าใจและเอื้อต่อการดำเนินงานและพัฒนาขบวนการสหกรณ์ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

2.5.5 การพัฒนาระบบสนับสนุน เป็นการพัฒนาระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ โดยการจัดตั้งสถาบันสนับสนุนด้านวิชาการ จัดตั้งสถาบันการเงินกลางของขบวนการสหกรณ์ จัดตั้งศูนย์ข้อมูลทางการตลาด วิจัยพัฒนาระบบ Value Chain การอุดหนุนเงินทุนแก่สหกรณ์ที่มีศักยภาพในการทำหน้าที่การตลาด และจัดตั้งศูนย์สารสนเทศการสหกรณ์ รวมทั้งระบบการดูแลตรวจสอบกิจการที่เหมาะสม

2.5.6 การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์ เป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์แก่นักการเมือง เยาวชน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ พระสงฆ์ และบุคลากรของศาสนาต่าง ๆ สื่อมวลชน รวมทั้งประชาชนทั่วไปให้เห็นความสำคัญ และศรัทธาในระบบสหกรณ์

3. ข้อเสนอแนะ

คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติได้มีมติการประชุมครั้งที่ 2/2546 เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2546 ให้นำเสนอแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ พ.ศ.2546 -2549 เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 10 (1) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 1, 2

/จึงเรียนมา...

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ.2546 - 2549

2. เห็นควรให้สำนักงบประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการสหกรณ์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสรอรรถ กลิ่นประทุม)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ประธานกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

กรมส่งเสริมสหกรณ์

กองแผนงาน

โทร. 0 2282 8059

โทรสาร 0 2628 5518

สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. 2546 – 2549

1. ความเป็นมา

แผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. 2546 – 2549 เป็นกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) และนโยบายรัฐบาลเรื่องส่งเสริมการสหกรณ์ให้เข้มแข็ง คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (คพช.) ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการสหกรณ์ให้สอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้แต่งตั้งอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ เพื่อจัดทำร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์เสนอ คพช. และคณะรัฐมนตรี ให้ความเห็นชอบใช้เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ต่อไป

แนวทางในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการสหกรณ์ในครั้งนี้ คณะอนุกรรมการฯ ได้เน้นไปที่การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ นักสหกรณ์ และนักวิชาการจากสถาบันการศึกษา โดยได้นำเอาข้อมูลและองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “โครงการประสานงานเพื่อพัฒนาสหกรณ์” ตลอดจนข้อมูลต่างๆ จากสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) “การจัดระเบียบสหกรณ์ไทย” ที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ร่วมกับสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศและขบวนการสหกรณ์ได้จัดประชุมขึ้นเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประชุมนำเสนอฯพณฯ นายกรัฐมนตรี มาผนวกเข้าด้วยกัน จึงเป็นแผนแม่บทการพัฒนาการสหกรณ์ที่มีมุมมองกว้างขวางและครอบคลุมประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาขบวนการสหกรณ์อย่างแท้จริง

2. สถานการณ์และปัญหาของขบวนการสหกรณ์

1) สถานการณ์ปัจจุบัน สหกรณ์ คือ องค์กรนิติบุคคลที่สมาชิกสมัครใจจะร่วมกันดำเนินการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ภายใต้อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ ขบวนการสหกรณ์ประกอบด้วยบุคคลหลากหลายอาชีพทั้งจากภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 8 ล้านครอบครัว หรือมีประชากรที่เกี่ยวข้องอยู่ในขบวนการสหกรณ์ประมาณ 30 ล้านคน หรือประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งประเทศ มีปริมาณธุรกิจรวมทั้งสิ้นประมาณ 4.5 แสนล้านบาท ดังนั้น ขบวนการสหกรณ์จึงเป็นองค์กรประชาชนที่มีกฎหมายรองรับกลุ่มใหญ่ที่สุดของประเทศ และหากขบวนการสหกรณ์สามารถพัฒนาจนเกิดความเข้มแข็ง ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศได้เป็นอย่างดี

2) ปัญหาของขบวนการสหกรณ์

สหกรณ์เป็นองค์กรธุรกิจที่แตกต่างไปจากองค์กรธุรกิจเอกชน และรัฐวิสาหกิจ มีกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการที่ยึดมั่นหลักการ วิธีการสหกรณ์ เพื่อความมีประสิทธิภาพ เป็นที่พึ่งพาของสมาชิก มีเครือข่ายความร่วมมือตั้งแต่ระดับรากหญ้าไปจนถึงระดับโลกในรูปขบวนการสหกรณ์ ปัจจุบันกฎหมายได้กำหนดให้มีสหกรณ์ชั้นปฐม 6 ประเภท มีระบบเครือข่ายความร่วมมือที่พัฒนาขึ้นเป็นขบวนการสหกรณ์ มีชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ และสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเป็นองค์กรกลางระดับสูงสุด ภายใต้ขบวนการสหกรณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีทั้ง “สหกรณ์แท้” และ “สหกรณ์เทียม” จากข้อสรุปผลงานวิจัยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาชี้ให้เห็นสถานการณ์ในการดำเนินงานของสหกรณ์ขั้นปฐม ดังนี้

2.1) การขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิก สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีศักยภาพและความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าของและผู้ควบคุมสหกรณ์ สมาชิกขาดความภักดีที่จะสนับสนุนและอุดหนุนธุรกิจสหกรณ์ มักเป็นลักษณะของการเป็นผู้ร่วมใช้ฟรี (free rider) สมาชิกไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเลือกกรรมการดำเนินงานที่เป็นคนดี มักคำนึงถึงพรรคพวกของตน หรือผลประโยชน์ต่างตอบแทน

2.2) คณะกรรมการดำเนินการส่วนมากขาดศักยภาพและความพร้อม สืบเนื่องจากหลักการประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้สมาชิกผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้บริหารสหกรณ์นั้น หากกรรมการไม่มีเวลาและไม่มีศักยภาพและความพร้อมในฐานะผู้บริหาร ไม่ตระหนักเห็นความสำคัญของการตัดสินใจบนข้อมูลข่าวสารแล้ว ย่อมเป็นจุดอ่อนในการพัฒนาสหกรณ์

2.3) ฝ่ายจัดการ ได้แก่ ผู้จัดการและพนักงานสหกรณ์ จากสถานการณ์จริงพบว่า ผู้จัดการมีหลายลักษณะ ได้แก่ กลุ่มที่มีศักยภาพและความพร้อมในการบริหารงานแต่ขาดขวัญกำลังใจเพราะถูกก้าวก่ายจากกรรมการ ส่วนอีกกลุ่มเข้าลักษณะอยู่มานานสร้างปัญหาการทุจริตในสหกรณ์โดยที่คณะกรรมการดำเนินการไม่สามารถกำกับดูแลได้

2.4) เงินทุน ปัญหาด้านเงินทุนในสหกรณ์ที่เป็นอยู่ พบว่ามีสหกรณ์จำนวนไม่น้อยที่มีเงินส่วนเหลือ ในขณะที่มีสหกรณ์อีกจำนวนมากที่ขาดแคลนเงินทุน ประเด็นก็คือ สหกรณ์ยังขาดความเชื่อมโยงที่จะใช้ประโยชน์จากเงินทุนภายในขบวนการที่จะเอื้อประโยชน์แก่สมาชิกสหกรณ์และการพัฒนาขบวนการ

2.5) ระบบการบริหารจัดการ สหกรณ์ส่วนใหญ่ยังไม่มีการนำเอาระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัยมาใช้ โดยมากมักจะบริหารจัดการภายใต้กรอบของกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์หรือโดยคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่รัฐ มักไม่มีการวางแผน จัดโครงสร้างองค์กรไม่มีระบบงานที่สอดคล้องกับธุรกิจและบริการของสหกรณ์ ขาดระบบสารสนเทศที่ทันสมัยมาประกอบการตัดสินใจ จึงมักพบปรากฏการณ์อยู่เนืองๆ ที่สหกรณ์ที่ได้รับรางวัลดีเด่นกลายเป็นสหกรณ์ที่มีปัญหาในการดำเนินงานในระยะเวลาต่อมา ธุรกิจและบริการที่เป็นอยู่ของสหกรณ์ขั้นปฐมถูกจำกัด โดย พ.ร.บ. สหกรณ์ ดังนั้นจึงพบอยู่เสมอที่สหกรณ์ต้องทำธุรกิจผิดกฎหมายสหกรณ์และเมื่อไม่มีมาตรการลงโทษจึงกลายเป็น

ตัวอย่างที่สหกรณ์อื่นนำไปใช้ ซึ่งมีให้เห็นอยู่มากมายในขบวนการสหกรณ์ปัจจุบัน ชุมนุมสหกรณ์ที่มีอยู่ยังไม่มีการประสานความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของสมาชิก และการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยยังไม่สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างที่ควรจะเป็น สาเหตุสำคัญมาจากปัญหาการบริหารจัดการภายในทำให้ขาดความเชื่อถือแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาคขบวนการและภาครัฐ

3. วิสัยทัศน์

เป็นองค์กรช่วยเหลือตนเองทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยึดมั่นในคุณค่าสหกรณ์ มีการร่วมมือกัน เชื่อมโยงเครือข่ายพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร และความเป็นธรรมาภิบาลเพื่อสร้างความเข้มแข็งของสมาชิก ชุมชน สังคมและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

4. ภารกิจ

เพื่อการบรรลุวิสัยทัศน์ ได้กำหนดภารกิจหลักของการพัฒนาการสหกรณ์ไว้ 6 ประการ ได้แก่ การพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการสหกรณ์ การพัฒนาคุณภาพของสหกรณ์ (องค์กร) การพัฒนาโครงสร้างขบวนการสหกรณ์และเครือข่ายความร่วมมือ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย การพัฒนาระบบสนับสนุนขบวนการสหกรณ์ และการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์

5. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการสหกรณ์ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรและโครงสร้างขบวนการสหกรณ์ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เอื้อต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ รวมทั้งพัฒนาระบบสนับสนุนและการสร้างความเข้าใจเรื่องสหกรณ์แก่คนในสังคม

6. ยุทธศาสตร์พัฒนาการสหกรณ์

เพื่อให้การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ เป็นไปตามวิสัยทัศน์ ภารกิจและวัตถุประสงค์ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์หลัก กลยุทธ์รวม 29 กลยุทธ์ และแนวทางดำเนินการ 99 แนวทาง สรุปสาระสำคัญในแต่ละยุทธศาสตร์ได้ดังนี้

6.1 การพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการสหกรณ์ เป็นการพัฒนาสมาชิกสหกรณ์ ผู้แทนสมาชิก กรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ฝ่ายจัดการสหกรณ์ นักวิชาการ/วิทยากรด้านสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ให้มีศักยภาพและความพร้อมปฏิบัติงานในบทบาท หน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ให้การศึกษาอบรม รณรงค์เผยแพร่สร้างความร่วมมือให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน

6.2 การพัฒนาคุณภาพสหกรณ์ (องค์กร) เป็นการพัฒนากระบวนการบริหารและจัดการองค์กรของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน มีการบริหารงานโปร่งใส มีแผนกลยุทธ์ในการ

ดำเนินงานและมีตัวชี้วัดความสำเร็จของสหกรณ์ รวมทั้ง มีความมั่นคง ยั่งยืนเป็นองค์กรที่พึ่งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของสมาชิก

6.3 การพัฒนาโครงสร้างขบวนการสหกรณ์และระบบเครือข่าย เป็นการพัฒนาองค์กรกลางระดับสูงของขบวนการสหกรณ์ เช่น สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ ให้เป็นองค์กรนำของขบวนการสหกรณ์ โดยการพิจารณาทบทวนเรื่องประเภทสหกรณ์ ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรสหกรณ์ขั้นปฐม ปรับปรุงโครงสร้างขบวนการสหกรณ์ให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสหกรณ์ กับองค์กรประชาชน และเอกชนเพื่อประโยชน์ร่วมกัน

6.4 การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายสหกรณ์ เป็นการปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างพระราชบัญญัติสหกรณ์ เพื่อให้ได้กฎหมายที่ง่ายต่อความเข้าใจและเอื้อต่อการดำเนินงานและพัฒนาขบวนการสหกรณ์ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

6.5 การพัฒนาระบบสนับสนุน เป็นการพัฒนาระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์โดยการจัดตั้งสถาบันสนับสนุนด้านวิชาการ จัดตั้งสถาบันการเงินกลางของขบวนการสหกรณ์ จัดตั้งศูนย์ข้อมูลทางการตลาด วิจัยพัฒนาระบบ Value Chain การอุดหนุนเงินทุนแก่สหกรณ์ที่มีศักยภาพในการทำหน้าที่การตลาด และจัดตั้งศูนย์สารสนเทศการสหกรณ์ รวมทั้งระบบการดูแลตรวจสอบกิจการที่เหมาะสม

6.6 การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์ เป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์แก่นักการเมือง เยาวชน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ พระสงฆ์และบุคลากรของศาสนาต่างๆ สื่อมวลชน รวมทั้งประชาชนทั่วไปให้เห็นความสำคัญ และศรัทธาในระบบสหกรณ์

7. ระดับและความสัมพันธ์ของแผน

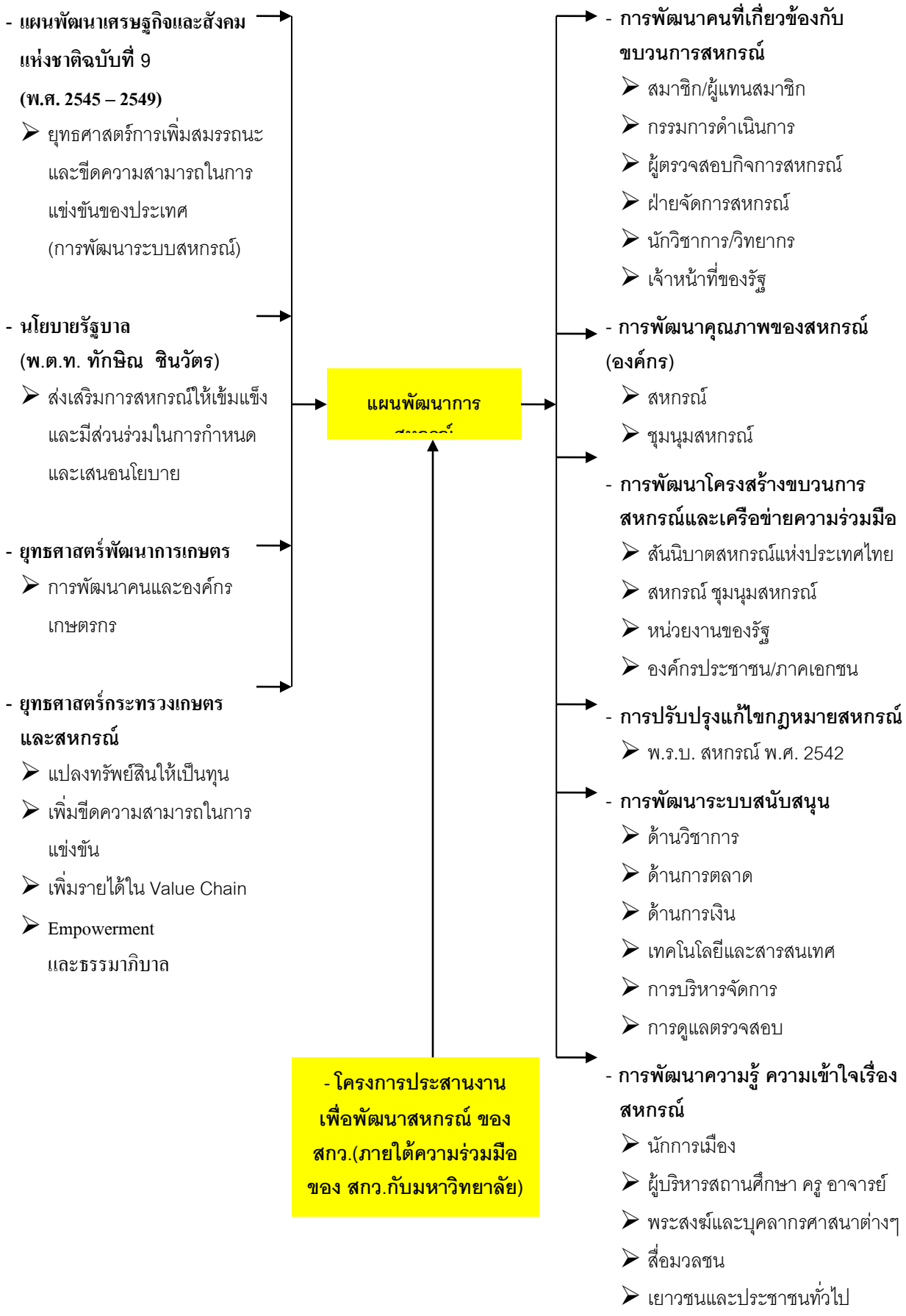

8. การบริหารจัดการยุทธศาสตร์พัฒนาการสหกรณ์

หลังจากแผนพัฒนาสหกรณ์ พ.ศ. 2546 – 2549 ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติและคณะรัฐมนตรีแล้ว กรมส่งเสริมสหกรณ์ในฐานะหน่วยงานฝ่ายเลขานุการ คพช. จะดำเนินการจัดประชุมชี้แจงยุทธศาสตร์พัฒนาการสหกรณ์แก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานในขบวนการสหกรณ์ รณรงค์ให้ปรับปรุงกลไกการบริหารของหน่วยงานภาครัฐและขบวนการสหกรณ์ให้มีการทำงานร่วมกันในเชิงบูรณาการในการจัดทำแผนปฏิบัติการ รวมทั้งจัดทำตัวชี้วัดและการติดตามประเมินผลเพื่อทบทวนและปรับปรุงแนวทางดำเนินการและแผนงาน/โครงการ โดยได้กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักในแต่ละยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ดังนี้

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	กลยุทธ์	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
1. การพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์	1.1 พัฒนาสมาชิก/ผู้แทนสมาชิกให้มีศักยภาพในฐานะเจ้าของ ผู้ใช้บริการ และบริหารจัดการสหกรณ์อย่างถูกต้องเหมาะสม	กสส.,กตส., สสท.,ชุมนุมฯ, สหกรณ์
	1.2พัฒนากรรมการดำเนินการสหกรณ์ให้มีศักยภาพในการบริหารงานสหกรณ์	กสส.,สสท., ชุมนุมฯ.,สหกรณ์
	1.3 พัฒนาผู้ตรวจสอบกิจการให้มีศักยภาพในการตรวจสอบกิจการสหกรณ์	กตส.,สสท,. ชุมนุมฯ.,สหกรณ์
	1.4 พัฒนาฝ่ายจัดการสหกรณ์ที่มีศักยภาพในการทำหน้าที่บริหารจัดการสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	กสส., สสท., ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	1.5 พัฒนานักวิชาการ/วิทยากรให้มีความร่วมมือที่จะพัฒนาความรู้ และการให้บริการทางวิชาการแก่ขบวนการสหกรณ์	สสท.,ชุมนุมฯ สถาบันการศึกษา สหกรณ์
	1.6 พัฒนาเจ้าหน้าที่รัฐให้มีบทบาทไปในทิศทางที่ส่งเสริมสนับสนุนสหกรณ์	กสส.,กตส. สหกรณ์
2. การพัฒนาคุณภาพของสหกรณ์ (องค์กร)	2.1 พัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานของสหกรณ์	กสส.,กตส.,สสท., ชุมนุมฯ.,สหกรณ์
	2.2 สร้างความเป็นธรรมาภิบาลในสหกรณ์ให้เกิดการยอมรับและเชื่อมั่นในสหกรณ์	กสส.,กตส.,สสท. ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	2.3 สร้างความมั่นคงและยั่งยืนในการดำเนินงานสหกรณ์	กสส.,กตส.,สสท. ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	2.4 พัฒนาให้สหกรณ์เป็นองค์กรที่พึ่งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของสมาชิกได้อย่างแท้จริง	กสส.,กตส.,สสท. ชุมนุมฯ.,สหกรณ์

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	กลยุทธ์	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
3. การพัฒนาโครงสร้างขบวนการสหกรณ์และระบบเครือข่าย	3.1 พัฒนาองค์กรกลางระดับสูงของขบวนการสหกรณ์ให้มีศักยภาพในการประกอบภารกิจที่พึงมีต่อขบวนการสหกรณ์	กสส.,สสท. ชุมนุมฯ
	3.2 ทบทวนประเภทสหกรณ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความต้องการของสมาชิกอย่างแท้จริงและแก้ไขปัญหาการดำเนินการที่ผิดกฎหมายของสหกรณ์	กสส.,สสท. ชุมนุมฯ
	3.3 ทบทวนและปรับปรุงโครงสร้างองค์กรสหกรณ์ขั้นปฐมให้มีโครงสร้างการบริหารงานที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาสู่ความเป็นอิสระ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีความเป็นธรรมาภิบาล	กสส.,สสท. ชุมนุมฯ
	3.4 ปรับปรุงโครงสร้างขบวนการสหกรณ์ให้เข้มแข็งและเอื้อต่อการให้บริการสมาชิกตามแนวทางของการผสมผสานในแนวดิ่งจากล่างขึ้นสู่บน	กสส.,สสท. ชุมนุมฯ
	3.5 พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในขบวนการสหกรณ์และภายนอกขบวนการสหกรณ์เพื่อให้เกิดพลังความร่วมมือ	กสส.,กตส.,สสท. ชุมนุมฯ., พอช.
4. การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายสหกรณ์	4.1 ปรับปรุงโครงสร้างและระบบกฎหมายสหกรณ์ให้ง่ายต่อความเข้าใจ	กสส.,กตส., ขบวนการฯ,
	4.2 ยกร่างกฎหมายฉบับใหม่ให้มีเนื้อหาของกฎหมายที่เอื้อต่อการดำเนินงานของสหกรณ์และการพัฒนาขบวนการสหกรณ์	รัฐบาล.,รัฐสภา
5. การพัฒนาระบบสนับสนุนขบวนการสหกรณ์	5.1 สนับสนุนด้านวิชาการให้เอื้อต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ตามวิสัยทัศน์ในแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ	กสส.,สสท., ชุมนุมฯ.,สกว. สถาบันการศึกษา
	5.2 สนับสนุนด้านการเงินให้มีระบบการเงินที่เอื้อต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์	ธกส.,กสส., ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	5.3 สนับสนุนด้านการตลาดแก่ขบวนการสหกรณ์	กสส.,พณ., ชุมนุมฯ.,สหกรณ์
	5.4 สนับสนุนด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์	กสส.,กตส.,สสท. ชุมนุมฯ,
	5.5 สนับสนุนด้านการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนาองค์กร(สหกรณ์)	กสส.,กตส.,สสท. ชุมนุมฯ.,สหกรณ์

ยุทธศาสตร์พัฒนา	กลยุทธ์	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
	5.6 สนับสนุนด้านการดูแลตรวจสอบอย่างเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์	กสส.,กตส., ขบวนการฯ
6. การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์ให้ถูกต้องและเห็นความสำคัญของการสหกรณ์	6.1 สร้างความเข้าใจให้นักการเมืองเห็นความสำคัญและสนับสนุนนโยบายด้านสหกรณ์อย่างเหมาะสม	กสส.,สสท., ชุมนุมฯ.,สหกรณ์
	6.2 ปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจด้านสหกรณ์และการตระหนักเห็นความสำคัญของสหกรณ์ให้แก่เยาวชน	ศธ.,กสส.,สสท. ชุมนุมฯ.,สหกรณ์
	6.3 พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ พระสงฆ์และบุคลากรของศาสนาต่างๆ ให้มีความรู้และเข้าใจวิชาการด้านสหกรณ์	สถาบันการศึกษา กสส.,สสท., ชุมนุมฯ.,สหกรณ์
	6.4 สร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับสื่อมวลชน	กสส.,สสท. ชุมนุมฯ.,สหกรณ์
	6.5 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักเห็นความสำคัญของสหกรณ์	กสส.,สสท. ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	6.6 พัฒนาความรู้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้รู้และเข้าใจงานสหกรณ์อย่างถูกต้อง	กสส.,สสท. ชุมนุมฯ.,สหกรณ์

9. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) หน่วยงานภาครัฐและขบวนการสหกรณ์มีแผนแม่บทพัฒนาการสหกรณ์ใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนา

2) ลดการทำงานซ้ำซ้อนของหน่วยงานภาครัฐในเรื่องการพัฒนาสหกรณ์และส่งเสริมพัฒนาสหกรณ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3) ขบวนการสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำกลยุทธ์และแนวทางดำเนินการไปแปลงเป็นนโยบายและแผนปฏิบัติการในหน่วยงาน/องค์กรของตน ซึ่งจะทำให้การพัฒนาขบวนการสหกรณ์เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง

บทที่ 1
สถานการณ์และสภาพปัญหาของขบวนการสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ร่วมกับขบวนการสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) "การจัดระเบียบสหกรณ์ไทย" เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2545 เพื่อระดมความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ทั้งระบบ สรุปข้อมูลที่ได้จากการประชุม ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของสหกรณ์

1.1 สถานภาพของประเทศไทย ภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา เกิดภาวะการชะงักงันของเศรษฐกิจมวลรวมของประเทศ การล่มสลายของสถาบันการเงิน ทางโครงสร้างส่วนบน การชะลอตัวของเศรษฐกิจภาคเอกชน โครงสร้างส่วนล่างของประเทศเกิดภาวะการว่างงาน การเคลื่อนย้ายแรงงานและเกิดความไม่มั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม แต่การดำเนินธุรกิจของขบวนการสหกรณ์ยังคงดำเนินการไปได้เป็นปกติท่ามกลางวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศ เช่น มีเม็ดเงินล้นระบบในประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์ ที่เป็นเช่นนี้ได้เพราะเอกลักษณ์ คุณค่าและศักยภาพของขบวนการสหกรณ์ที่เป็นองค์กรฐานรากทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับรากหญ้าของประเทศ

1.2 สหกรณ์ คือ องค์กรของบรรดาบุคคล (ไม่ใช่องค์กรของรัฐ) ที่รวมกลุ่มกันโดยสมัครใจในการดำเนินการเป็นเจ้าของร่วมกัน เพื่อสนองความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคม

1.3 อุดมการณ์สหกรณ์ คือ ความเชื่อร่วมกันที่ว่า ระบบสหกรณ์โดยการช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะนำสังคมไปสู่การกินดีอยู่ดี มีสันติสุข

1.4 หลักการสหกรณ์ คือ แนวทางที่ทุกๆ สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม มี 7 ประการ คือ

<u>หลักการที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง</u> (Voluntary and Open Membership) "สหกรณ์เป็นองค์กรโดยสมัครใจ เปิดรับบุคคลทุกคนซึ่งสามารถใช้บริการของสหกรณ์และเต็มใจรับผิดชอบในฐานะสมาชิก เข้าเป็นสมาชิกโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติในเรื่องเพศ ฐานะทางสังคม เชื้อชาติ การเมืองหรือศาสนา"

<u>หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย</u> (Democratic Member Control) "สหกรณ์เป็นองค์กรประชาธิปไตย ควบคุมโดยสมาชิกซึ่งมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจของสหกรณ์ ชายและหญิงซึ่งปฏิบัติงานในฐานะผู้แทนซึ่งได้รับเลือกตั้งจากสมาชิก ต้องรับผิดชอบต่อบรรดาสมาชิก ในสหกรณ์ขั้นปฐมสมาชิกมีสิทธิออกเสียงเท่ากัน (หนึ่งคนมีหนึ่งเสียง) ส่วนสหกรณ์ระดับอื่นก็ให้ดำเนินการตามแนวทางประชาธิปไตยด้วย"

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก (Member Economic Participation) “สมาชิกพึงมีส่วนให้ทุนแก่สหกรณ์อย่างเป็นธรรม และควบคุมการใช้ทุนของสหกรณ์ตามแนวทางประชาธิปไตย ตามปกติส่วนหนึ่งของทุนนั้นอย่างน้อยที่สุดต้องเป็นทรัพย์สินส่วนรวมของสหกรณ์และสมาชิกจะได้รับผลตอบแทน (ถ้ามี) จากการลงทุนในสหกรณ์นั้นในอัตราอันจำกัดตามเงื่อนไขแห่งการเป็นสมาชิก มวลสมาชิกจะจัดสรรเงินส่วนเกินเพื่อความมุ่งหมายใดๆ หรือทั้งหมดดังต่อไปนี้ก็ได้ คือ เพื่อพัฒนาสหกรณ์ของพวกเขาโดยอาจก่อตั้งทุนสำรอง ซึ่งอย่างน้อยที่สุดส่วนหนึ่งจะแบ่งแยกมิได้ หรือเพื่อจัดสรรให้แก่สมาชิกตามส่วนของธุรกิจที่ได้ทำกับสหกรณ์ และเพื่อสนับสนุนกิจกรรมอื่นๆ ที่มวลสมาชิกให้ความเห็นชอบ”

หลักการที่ 4 การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ (Autonomy and Independence) “สหกรณ์เป็นองค์กรช่วยตนเองและปกครองตนเองซึ่งควบคุมโดยสมาชิก ถ้าสหกรณ์จะทำข้อตกลงกับองค์กรอื่นๆ รวมทั้งรัฐบาล หรือจะแสวงหาทุนจากแหล่งภายนอก สหกรณ์พึงทำข้อตกลงเช่นนั้นภายใต้เงื่อนไขอันมั่นใจได้ว่ามวลสมาชิกยังคงควบคุมสหกรณ์ตามแนวทางประชาธิปไตย และจะต้องรักษาไว้ซึ่งสภาพการปกครองตนเองของสหกรณ์ไว้”

หลักการที่ 5 การให้การศึกษา ฝึกอบรมและสารสนเทศ (Education Training and Information) “สหกรณ์พึงให้การศึกษาและฝึกอบรมแก่สมาชิก ผู้แทนจากการเลือกตั้ง ผู้จัดการ และพนักงาน เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถมีส่วนช่วยพัฒนาสหกรณ์ของพวกเขาอย่างมีประสิทธิผล สหกรณ์พึงให้ข่าวสาร ความรู้ในเรื่องลักษณะและประโยชน์ของสหกรณ์แก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนและผู้นำทางความคิดเห็น”

หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ (Cooperation among Cooperatives) “สหกรณ์พึงรับใช้สมาชิกอย่างมีประสิทธิผลสูงสุด และทำให้ขบวนการสหกรณ์เข้มแข็ง โดยการทำงานด้วยกันภายใต้โครงสร้างอันประกอบด้วยสหกรณ์ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค ระดับโลก และระดับระหว่างประเทศ”

หลักการที่ 7 ความเอื้ออาทรต่อชุมชน (Concern for Community) “สหกรณ์พึงดำเนินการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนที่สหกรณ์ตั้งอยู่ ทั้งนี้ตามนโยบายที่มวลสมาชิกได้ให้ความเห็นชอบ”

1.5 วิธีการสหกรณ์ คือ วิธีการทำธุรกิจโดยการร่วมมือทั้งร่วมแรง (กาย, ความคิด, ทรัพย์) และแรงใจ (ความซื่อสัตย์, เสียสละ, สามัคคี, มีวินัย) และยึดหลักการสหกรณ์เป็นแนวปฏิบัติ

1.6 ในปัจจุบันสหกรณ์ในประเทศไทย มี 6 ประเภท ดังนี้

ประเภท	จำนวนสหกรณ์ (สหกรณ์)	จำนวนสมาชิก (คน/ครอบครัว)	สินทรัพย์ (ล้านบาท)
สหกรณ์การเกษตร	3,118	5,095,554	61,766.42
สหกรณ์ประมง	67	14,113	616.51
สหกรณ์นิคม	87	156,502	2,194.09
สหกรณ์ออมทรัพย์	1,272	2,244,545	391,674.26
สหกรณ์ร้านค้า	230	709,741	1,766.07
สหกรณ์บริการ	368	232,289	1,843.54
รวม	**5,142**	**8,452,744**	**459,860.89**

ที่มาข้อมูล : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 1 มกราคม 2545

1.7 ทุนและเงินรับฝาก ดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

ประเภท	ทุนเรือนหุ้น	ทุนสำรอง	ทุนสะสม	เงินรับฝาก
สหกรณ์การเกษตร	13,228.63	5,004.17	3,504.88	16,650.78
สหกรณ์ประมง	217.53	68.74	(5.39)	42.11
สหกรณ์นิคม	433.80	302.55	144.53	395.53
สหกรณ์ออมทรัพย์	175,427.13	18,096.44	23,864.86	147,090.18
สหกรณ์ร้านค้า	314.50	470.10	347.32	9.32
สหกรณ์บริการ	422.34	308.45	(6.85)	144.15
รวม	**190,093.93**	**24,250.45**	**27,885.35**	**164,332.07**

ที่มาข้อมูล : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

1.8 ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์

- ธุรกิจเครดิต	297,291.01	ล้านบาท
- ธุรกิจรวมซื้อ	20,832.38	ล้านบาท
- ธุรกิจรวมขาย	15,797.50	ล้านบาท
- ธุรกิจบริการ	122,319.19	ล้านบาท
รวม	**456,240.08**	**ล้านบาท**

ที่มาข้อมูล : ฝ่ายประมวลผลข้อมูล กองแผนงาน
กรมส่งเสริมสหกรณ์

จะเห็นได้ว่าขบวนการสหกรณ์ประกอบด้วย ประชาชนหลากหลายอาชีพครอบคลุมทั้งภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรของทั้งประเทศ จำนวนประมาณ 8 ล้านครอบครัว (ถ้าจำนวน 1 ครอบครัว ประมาณ 4 คน ดังนั้นจะมีประชากรที่อยู่ในขบวนการสหกรณ์ประมาณ 30 ล้านคน หรือประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งประเทศ) และมีปริมาณธุรกิจรวมทั้งสิ้นประมาณ 4.5 แสนล้านบาท ดังนั้นขบวนการสหกรณ์จึงเป็นองค์กรประชาชนที่มีกฎหมายรองรับใหญ่ที่สุดของประเทศ มีสมาชิกและผู้เกี่ยวข้องในขบวนการที่มีอุดมการณ์หลักการและวิธีการสหกรณ์ที่เหมือนกัน มีวัฒนธรรมองค์กร โครงสร้างแนวความคิดที่สอดประสานในแนวทางเดียวกัน พร้อมกับมีการดำเนินงานของขบวนการสหกรณ์ในการทำภารกิจเพื่อสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับมวลสมาชิก

1.9 ผลการดำเนินงาน

หน่วย : สหกรณ์ / ล้านบาท

ประเภท	กำไร		ขาดทุน		ไม่กำไร/ขาดทุน	
	จำนวนสหกรณ์	จำนวนเงิน	จำนวนสหกรณ์	จำนวนเงิน	จำนวนสหกรณ์	จำนวนเงิน
สหกรณ์การเกษตร	2,125	2,152.11	850	(202.81)	143	-
สหกรณ์ประมง	41	13.18	20	(29.36)	6	-
สหกรณ์นิคม	57	53.62	29	(13.64)	1	-
สหกรณ์ออมทรัพย์	1,220	20,858.55	28	(2.73)	18	-
สหกรณ์ร้านค้า	185	130.31	44	(7.53)	1	-
สหกรณ์บริการ	246	44.34	80	(93.66)	42	-
รวม	**3,880**	**23,252.11**	**1,051**	**(349.73)**	**211**	**-**

ที่มาข้อมูล : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 1 มกราคม 2545

1.10 โครงสร้างการบริหารของสหกรณ์

ชุมนุมสหกรณ์ ……..…….. แห่งประเทศไทย

……..... ระดับชาติ

ชุมนุมสหกรณ์จังหวัด ……..……..

……..……ระดับภูมิภาค

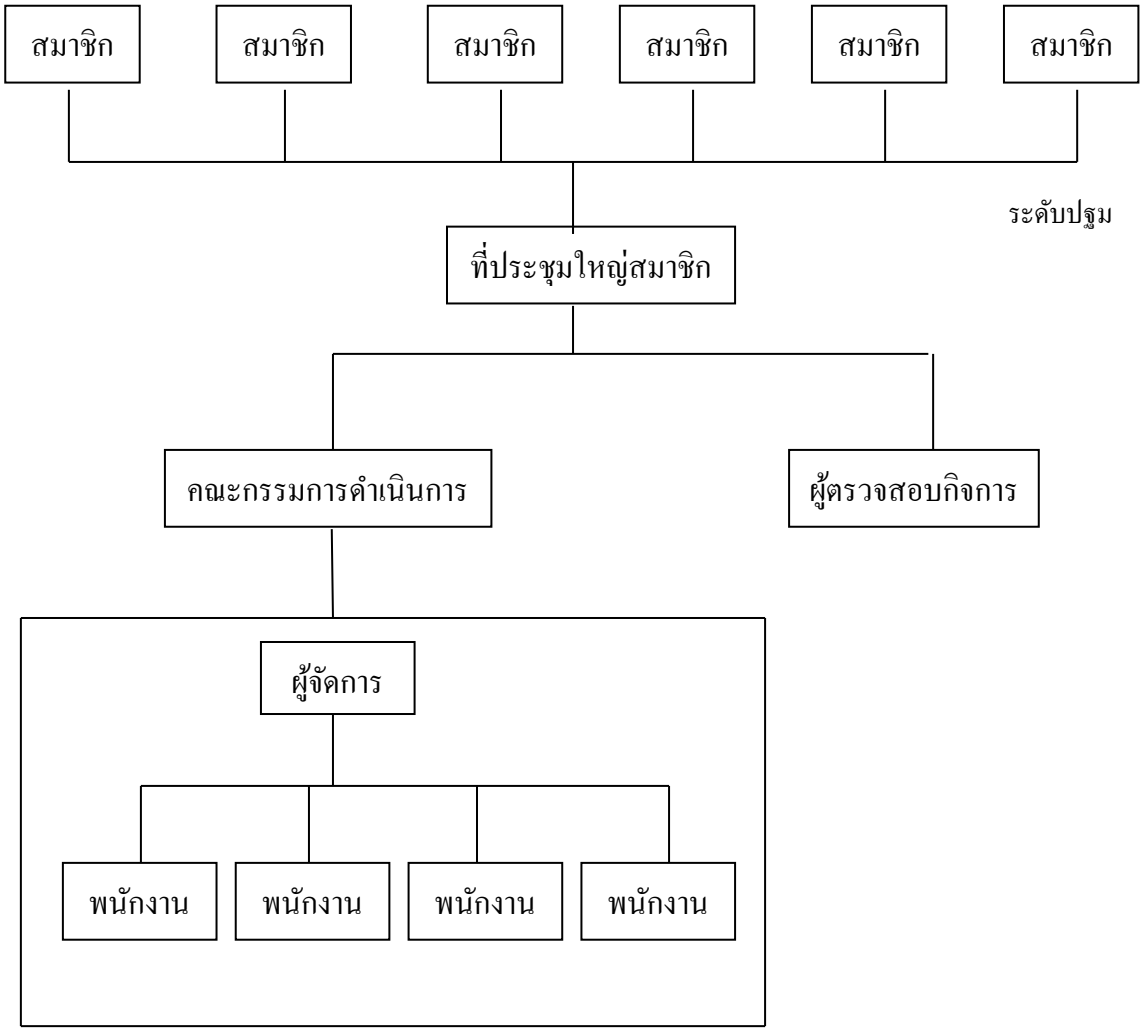

<u>หมายเหตุ</u> มีสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมกิจการของสหกรณ์ทุกประเภท ให้มีความเจริญก้าวหน้า

สหกรณ์ในระดับปฐมมีโครงสร้างประกอบด้วย สมาชิก (อาจรวมเป็นกลุ่มสมาชิก) มาร่วมกันระดมทุนเพื่อดำเนินธุรกิจโดยยึดอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์เป็นแนวปฏิบัติ มีการประชุมใหญ่ของสมาชิกสหกรณ์เพื่อรับทราบการดำเนินงานของสหกรณ์ในด้านต่างๆ และมีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ เพื่อเป็นตัวแทนของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจ และเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอก เพื่อดำเนินการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์

คณะกรรมการดำเนินการจัดจ้างฝ่ายจัดการ ซึ่งได้แก่ ผู้จัดการและพนักงานหน้าที่ต่างๆ ตามความเหมาะสม เพื่อเป็นเจ้าหน้าที่ สำหรับให้สมาชิกมาติดต่อตามภารกิจ/กิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์ แล้วเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการดำเนินการเพื่อดำเนินการตามความต้องการสมาชิก สหกรณ์ขั้นปฐมตั้งแต่ 5 สหกรณ์ขึ้นไปมีความประสงค์ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ จะรวมกันเป็นชุมนุมสหกรณ์ ได้แก่ชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาคหรือระดับประเทศ จะตั้งขึ้นตามการอำนวยประโยชน์แก่บรรดาสหกรณ์ในภูมิภาค หรือทั่วประเทศที่เป็นสหกรณ์ประเภทเดียวกัน ดังนั้น สหกรณ์มีสมาชิกเป็นเจ้าของ บริหารงานโดยตัวแทนสมาชิก คือ คณะกรรมการดำเนินการและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจะถูกจัดสรรเพื่อสมาชิก

1.11 หน่วยงานของรัฐที่สนับสนุน ได้แก่ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.12 กฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และกฎหมายอื่นๆ

2. ประเด็นปัญหาสำคัญของขบวนการสหกรณ์

2.1 ระบบองค์ความรู้

2.1.1 ขาดความรู้ในเรื่อง อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ สหกรณ์ คือ องค์กรประชาชนที่เป็นวิสาหกิจ โดยมีสมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน ควบคุมการดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตย เพื่อสนองตอบความต้องการอันจำเป็นของสมาชิกทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม โดยมีพื้นฐาน คือ อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ ในการประกอบธุรกิจของสหกรณ์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ธุรกิจระหว่างสหกรณ์กับสมาชิกและธุรกิจระหว่างสหกรณ์กับบุคคลภายนอก ในด้านธุรกิจระหว่างสหกรณ์กับสมาชิกเป็นการดำเนินธุรกิจที่เจ้าของคือสมาชิกเป็นผู้ใช้บริการ (CO – OWNER, CO – CUSTOMER) ดังนั้น สมาชิกเป็นผู้ระดมหุ้มร่วมกันและร่วมกันดำเนินธุรกิจโดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มศักยภาพในการซื้อ การขาย และนำส่วนที่ประหยัดไว้มาเฉลี่ยคืน ตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกได้ทำกับสหกรณ์ ส่วนธุรกิจระหว่างสหกรณ์กับบุคคลภายนอกเป็นการทำธุรกิจเช่นเดียวกับการทำธุรกิจที่ถูกต้องทั่วไป การที่สมาชิก กรรมการ ฝ่ายจัดการ ไม่เข้าใจในปรัชญาสหกรณ์ คุณค่าสหกรณ์ ไม่ประพฤติปฏิบัติตามอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของสหกรณ์แล้วนั้นจะทำให้

1) ขบวนการสหกรณ์ก็จะเหมือนกับการประกอบธุรกิจทั่วไป ที่คล้ายกับว่าเจ้าของเป็นผู้ลงทุนประกอบการธุรกิจให้ได้กำไรสูงสุดและนำกำไรมาแบ่งปันให้แก่ผู้ถือหุ้น

2) ขบวนการสหกรณ์ อาจจะได้ผลการประกอบการในรูปกำไร แต่ส่วนเกินหรือกำไรที่ได้มาจากการประกอบธุรกิจระหว่างสหกรณ์กับบุคคลภายนอก ซึ่งไม่ใช่วัตถุประสงค์ของสหกรณ์

ดังนั้น การที่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับขบวนการสหกรณ์ไม่เข้าใจอย่างแท้จริงในปรัชญาพื้นฐานของสหกรณ์ ก็จะทำให้ขบวนการสหกรณ์ไม่มีความแตกต่างจากธุรกิจทั่วไป ไม่มีความเป็นเอกลักษณ์ และอาจจะมีผลทำให้เกิดวิกฤตศรัทธาต่อขบวนการในที่สุด

2.1.2 ขาดความรู้ในการบริหารจัดการองค์กร สหกรณ์เป็นรูปแบบของธุรกิจชนิดหนึ่งที่จะต้องใช้ความรู้และทักษะในการบริหารจัดการองค์กร เพราะธุรกิจก็จะต้องมีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในภาคการเกษตรและบางส่วนของนอกภาคการเกษตร กรรมการซึ่งได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ของสมาชิก ก็คือ เกษตรกรหรือประชาชนที่อ่อนด้อยในทุกด้าน เช่น เงินทุน ความรู้ ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งจะต้องเข้าไปมีบทบาทในการบริหารจัดการ

องค์กรของสหกรณ์ ซึ่งจะต้องมีผลกระทบต่อสมาชิกเป็นจำนวนมาก แต่ในขณะที่กรรมการยังขาดทักษะการบริหารงานการจัดการ จึงมีผลทำให้การบริหารงานสหกรณ์ไม่เจริญเติบโตและพัฒนาเท่าที่ควร ฝ่ายจัดการของบางสหกรณ์ก็ยังไม่ใช่มืออาชีพในการบริหารการจัดการอย่างแท้จริง ทำให้บางครั้งไม่อาจก้าวทันกับธุรกิจรูปอื่นได้

2.2 ระบบบริหารองค์กร

2.2.1 บริหารแบบไม่มีแผนพัฒนาสหกรณ์ การบริหารงานของสหกรณ์ในบางส่วนเป็นการบริหารงานที่ไม่มีการวางแผนในระยะ 3-5 ปีแต่เป็นการวางแผนในระยะ 1 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่สั้นเกินไปในการจะบริหารงานให้ขบวนการสหกรณ์เติบโต พัฒนา และเชื่อมโยงทางด้านธุรกิจกับขบวนการสหกรณ์หรือหน่วยงานอื่นๆ เพราะการพัฒนาขบวนการสหกรณ์จะต้องมีการวางแผนเป็นขั้นตอน และต้องใช้ระยะเวลา หากสหกรณ์ยังใช้การบริหารแบบรายปีและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าก็จะเป็นการยากที่จะพัฒนาขบวนการสหกรณ์ให้เข้าสู่เป้าหมาย และบรรลุวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

2.2.2 ขาดจิตสำนึกการเป็นเจ้าขององค์กร ทำให้บริหารงานแบบไม่มีส่วนร่วม ในปัจจุบันขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทย มีมามากกว่า 86 ปี แล้ว ซึ่งก็มีความเจริญทางวัตถุ เช่น มีทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง สินทรัพย์ มากขึ้นตามลำดับ แต่ถ้ามองให้ลึกลงไปกว่านั้น จะเห็นได้ว่ายังมีสมาชิกสหกรณ์อีกจำนวนหนึ่ง ยังไม่เข้าใจในบทบาทของตนเอง ยังไม่เข้าใจว่าสมาชิกคือเจ้าของสหกรณ์ ยังไม่เข้าใจว่ากรรมการคือตัวแทนสมาชิก ที่จะอำนวยการให้สหกรณ์ต้องให้บริการแก่สมาชิกได้ตามวัตถุประสงค์ ฝ่ายจัดการยังไม่เข้าใจว่าธุรกิจสหกรณ์แตกต่างจากการประกอบธุรกิจทั่วไป นอกจากนั้นมีสมาชิกสหกรณ์บางส่วนที่เห็นว่าสหกรณ์ คือ องค์กรของรัฐ รัฐต้องให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ไม่ก่อให้เกิดความเป็นอิสระ และเกิดการพึ่งตนเองได้ของขบวนการสหกรณ์

2.2.3 ขาดการควบคุมภายในที่ดี การดำเนินการธุรกิจสหกรณ์จะต้องมีการควบคุมภายในที่ดี เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจซึ่งการควบคุมภายในนั้นจะต้องเกิดขึ้นจากการวางระบบในการบริหารงานที่ต้องมีการตรวจสอบ ควบคุมทุกขั้นตอนทั้งฝ่ายคณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการ โดยฝ่ายคณะกรรมการดำเนินการจะต้องเป็นผู้วางนโยบายในการควบคุม และฝ่ายจัดการต้องรับนโยบายมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และสมาชิกสหกรณ์ผู้เป็นเจ้าของและผู้ใช้บริการต้องรู้ขั้นตอนและรายละเอียดในการมาใช้บริการของสหกรณ์ หากพบเห็นสิ่งใดผิดปกติต้องรีบแจ้งคณะกรรมการดำเนินงานโดยด่วน ในสหกรณ์บางแห่งการบริหารองค์กรขาดการควบคุมภายในที่ดีเพียงพอทำให้เกิดข้อบกพร่องและเกิดการทุจริตในการดำเนินงานขึ้นในหลายขั้นตอน ตั้งแต่การดำเนินการรับสมาชิกใหม่และการตรวจสอบคุณสมบัติสมาชิก การถือหุ้น การดำเนินธุรกิจ การจัดสรรกำไรสุทธิ การประชุมและการรับสวัสดิการบุคลากรทุกระดับและทุกฝ่ายของสหกรณ์จะต้องเป็นผู้ให้ข้อมูลและควบคุมตามระบบการควบคุมภายในที่ต้องจริงจังและรัดกุมให้มากที่สุด

2.2.4 การบริหารการเงิน การบัญชี และธุรกิจไม่มีประสิทธิภาพ การบริหารธุรกิจของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ จะต้องมีเครื่องมือบ่งชี้ คือระบบบัญชี โดยมีการบริหารการเงิน เป็นส่วนประกอบสำคัญ ที่ทำให้ธุรกิจด้านต่างๆ ของสหกรณ์ประสบผลสำเร็จได้ ในสหกรณ์บางแห่งการดำเนินธุรกิจไม่ประสบความสำเร็จมากนัก ซึ่งอาจจะเกิดจากขาดแคลนเงินทุน การบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพ การไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิก ความไม่ชำนาญในการบริหารจัดการธุรกิจ ซึ่งมีผลทำให้การดำเนินธุรกิจไม่ประสบความสำเร็จ ในขณะเดียวกันในเรื่องระบบบัญชีซึ่งเป็นเครื่องมือบ่งชี้เพื่อวัดความสำเร็จของธุรกิจออกเป็นตัวเลขไม่สามารถจะดำเนินการบันทึกข้อมูลได้เป็นปัจจุบันมีข้อบกพร่องหรือไม่อาจจะลงบันทึกรายการทางบัญชีได้ เนื่องจากสภาพความเป็นจริงมีการทุจริต ซึ่งทั้งหมดนี้ ทั้งในด้านการเงิน การบัญชีและธุรกิจที่ไม่มีประสิทธิภาพทำให้ระบบบริหารองค์กรสหกรณ์เกิดปัญหาและไม่สามารถจะทำให้สหกรณ์ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้

2.3 ระบบบริหารทรัพยากรบุคคล

2.3.1 การบริหารงานบุคคลไม่มีประสิทธิภาพ การบริหารงานบุคคลในสหกรณ์เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญมากในการพัฒนาสหกรณ์ให้ประสบผลสำเร็จ เพราะบุคลากรของสหกรณ์ในด้านของคณะกรรมการดำเนินการ ฝ่ายจัดการจะเป็นผู้ดำเนินการทำให้การดำเนินธุรกิจ การให้บริการของสหกรณ์ เกิดเป็นรูปธรรมเพราะบุคลากรส่วนนี้จะเป็นตัวประสานเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์ ดังนั้นบุคคลส่วนนี้ คือคณะกรรมการและฝ่ายจัดการ จะต้องรู้ในสิทธิ หน้าที่ บทบาท อำนาจ ความรับผิดชอบของตนเองซึ่งคณะกรรมการดำเนินการจะต้องบริหารงานบุคคลให้ได้คนที่ถูกต้องกับงานเพื่อให้ได้งานที่มีคุณภาพเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ฝ่ายจัดการโดยผู้จัดการจะต้องบริหารงานบุคคลให้พนักงานของสหกรณ์สามารถให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างที่สมาชิกพอใจที่สุดภายใต้หลักเกณฑ์ กฎระเบียบและข้อบังคับของสหกรณ์ ด้านการบริหารงานบุคคลของสหกรณ์ที่ไม่ประสบความสำเร็จอาจจะเกิดจากปัญหาการนำระบบเครือญาติเข้ามาใช้ในการบริหารงานบุคคล ทำให้ไม่สามารถจะบริหารได้ตามระบบ อาจจะติดขัดด้วยระบบอาวุโส เกี่ยวเนื่องเป็นเครือญาติ การรู้จักคุ้นเคยกับผู้มีอิทธิพล ความคุ้นเคยกับสมาชิกบางราย จึงทำให้เกิดการทำงานอย่างไม่เป็นระบบและส่งผลกระทบถึงการพัฒนาสหกรณ์

2.3.2 กรรมการ และฝ่ายจัดการ ขาดความเข้าใจ และไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ บทบาทของกรรมการและฝ่ายจัดการของสหกรณ์เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสหกรณ์ให้ดำเนินการสู่เป้าหมายในการสนองความต้องการของสมาชิกได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น สิทธิ หน้าที่ บทบาท ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย ย่อมจะทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ก้าวก่ายอำนาจหน้าที่ซึ่งกันและกัน และช่วยกันดำเนินงานตามหน้าที่ของแต่ละฝ่ายเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สอดประสานไปในทิศทางเดียวกัน แต่ถ้ากรรมการและฝ่ายจัดการไม่เข้าใจหรือไม่ปฏิบัติ

ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง จะทำให้สหกรณ์ไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้

2.4 โครงสร้างของระบบสหกรณ์

2.4.1 ส่วนราชการชี้นำโครงสร้างเน้นลักษณะของการปกครองมากกว่าเชิงธุรกิจและเกิดการทับซ้อนทางผลประโยชน์ (conflict of interest) สหกรณ์ในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ สหกรณ์ระดับปฐม สหกรณ์ระดับภูมิภาค และสหกรณ์ระดับชาติ โครงสร้างสหกรณ์ทั้ง 3 ระดับ มีความแตกต่างกันน้อยมาก ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานของขบวนการสหกรณ์ คือ **การไม่สอดประสานในการเชื่อมโยงธุรกิจ** เนื่องจากการดำเนินธุรกิจของขบวนการสหกรณ์จะมีลักษณะต่างคนต่างทำ ไม่มีแผนการดำเนินธุรกิจร่วมกันเป็นระบบเครือข่าย ทำให้ขาดความร่วมมือในการทำธุรกิจระหว่างกัน ทั้งในแนวราบและแนวดิ่ง และมีการแข่งขันกันเองระหว่างขบวนการสหกรณ์ด้วยกัน เพราะการบริหารจัดการองค์กรสหกรณ์นั้นจะต้องผสมผสานการจัดการระบบเครือข่ายระหว่างสมาชิกซึ่งเป็นเจ้าของสหกรณ์ร่วมกับทุนต่างๆ ที่จะต้องใช้ในสหกรณ์และสิ่งต่างๆ ที่สหกรณ์มีหรืออาจได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ โดยจะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบทั้งระยะสั้น และระยะยาวรวมไปถึงการบริหารงานบุคคล การตรวจสอบ การควบคุม ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องเป็นการบริหารจัดการองค์กรของสหกรณ์แบบเครือข่าย ซึ่งแตกต่างจากการบริหารจัดการองค์กรธุรกิจอื่นๆ ที่ต้องการกำไรสูงสุดซึ่งไม่ใช่วัตถุประสงค์ของสหกรณ์

2.4.2 ขบวนการสหกรณ์ขาดความเป็นเอกภาพ และขาดการประสานงานที่ดีเพื่อประโยชน์ของสหกรณ์โดยรวม ขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทยไม่อาจเชื่อมโยงสานสายใยเครือข่ายได้อย่างแท้จริงและรวมเป็นเอกภาพได้ ถึงแม้จะมีสถาบันต่างๆ เข้ามาดำเนินการก็ไม่อาจจะสร้างระบบสหกรณ์ที่เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งและเป็นตัวแทนของสหกรณ์ได้อย่างจริงจัง อาจจะเกิดจากการไม่เข้าใจในระบบโครงสร้างเครือข่ายสหกรณ์ซึ่งยังไม่ชัดเจน ไม่ทราบหน้าที่บทบาท ที่ชัดเจนในแต่ละส่วนของโครงสร้างระบบสหกรณ์ ขาดศรัทธา และไม่มั่นใจ พร้อมทั้งขาดการประสานงานที่ดีของโครงสร้างระบบสหกรณ์ ทำให้ไม่สามารถจะสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้น ในการร่วมมือกันทำธุรกิจแบบสหกรณ์ได้ ทำให้สหกรณ์แต่ละแห่งดำเนินการอยู่ในชุมชนแต่ไม่สามารถจะรวมกันเชื่อมโยงเครือข่ายในระดับภูมิภาคหรือประเทศได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ทำให้เป็นปัญหาในการพัฒนาขบวนการสหกรณ์

2.5 ระบบกฎหมาย

ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้กฎหมายสหกรณ์มาแล้วจำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติสมาคมเพิ่มเติม พุทธศักราช 2459 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พุทธศักราช 2471พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 และพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นฉบับที่ถือใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งพบว่ามีข้อจำกัดอันเป็นอุปสรรคของขบวนการสหกรณ์ คือ

2.5.1 บทบัญญัติบางประการไม่ชัดเจนและสมบูรณ์

- จัดตั้งและจดทะเบียนสหกรณ์ไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติ กล่าวคือ จัดตั้งสหกรณ์ได้เมื่อวัตถุประสงค์และเอกสารถูกต้อง เพื่อเป็นการเผยแพร่ เรื่องการสหกรณ์หรือการจัดตั้งสหกรณ์ควรเข้มงวด เพื่อให้ได้สหกรณ์ที่มีคุณภาพ (มาตรา 34 , 37)
- อำนาจกระทำการของสหกรณ์ไม่ชัดเจน ว่าสหกรณ์แต่ละประเภทควรมีอำนาจกระทำการอย่างใดบ้างและยังไม่มีข้อยุติว่า สหกรณ์ทุกประเภทควรมีอำนาจกระทำการได้เหมือนกันหรือไม่ (มาตรา 46)
- การจัดการทรัพย์สินเงินทุน ไม่คล่องตัวในการบริหารเงินทุน หากเกิดสภาวะเร่งด่วน (มาตรา 62(7))

2.5.2 บทบัญญัติบางประการเป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน

- กำหนดให้กรรมการดำเนินการอยู่ในตำแหน่งได้ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน ทำให้บางสหกรณ์ไม่สามารถหาผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสหกรณ์มาเป็นกรรมการได้(มาตรา 50 วรรค 3)
- กำหนดให้สหกรณ์ประเภทเดียวกันจึงรวมกันจัดตั้งเป็นชุมนุมสหกรณ์ได้ ทำให้เกิดปัญหาในการร่วมมือกันระหว่างขบวนการสหกรณ์ (มาตรา 101 วรรค 2)

2.6 ระบบสนับสนุน

รัฐบาลให้การสนับสนุนไม่ครบถ้วน และควบคุมมากเกินไป ในปัจจุบันสหกรณ์อยู่ในฐานะนิติบุคคลที่จะดำเนินการไปภายใต้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และภายใต้กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการที่จะทำให้ขบวนการสหกรณ์มีความเข้มแข็ง เป็นอิสระและพึ่งตนเองได้ จำเป็นจะต้องมีความพร้อมในทุกด้าน และจำเป็นที่จะต้องมีการสนับสนุนในเรื่องที่มีความจำเป็นและเร่งด่วน ซึ่งในปัจจุบันสหกรณ์จะอยู่ในลักษณะพึ่งพารัฐเป็นส่วนใหญ่ ปัจจัยที่จะสนับสนุนให้ขบวนการสหกรณ์มีความเข้มแข็ง คือ

- <u>ความรู้เชิงวิชาการ</u> ที่จะต้องมีระบบและต่อเนื่อง มีการวิจัยเพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงสหกรณ์
- <u>ด้านการเงิน</u> ที่ควรจะมีแหล่งเงินทุนสนับสนุนให้สหกรณ์และขบวนการสหกรณ์ใช้ในการดำเนินธุรกิจและเชื่อมโยงธุรกิจ เพื่อประโยชน์ของสมาชิก และเป็นหลักประกันในการดำเนินงาน
- <u>ด้านการตลาด</u> จะต้องมีข้อมูลทางด้านการตลาดที่รวดเร็ว ฉับไว และแน่นอน รวมทั้งมีตลาดที่เชื่อมโยงกันระหว่างสหกรณ์กับบุคคลภายนอก
- <u>เทคโนโลยี</u> ต้องทันสมัย และพร้อมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์
- <u>ด้านการบริหารจัดการ</u> จะต้องมีการบริหารจัดการแบบมีประสิทธิภาพ และวัดผลได้เพื่อให้สมาชิกเกิดความศรัทธาในสหกรณ์ พร้อมทั้งสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้สหกรณ์เป็นองค์กรของประชาชนที่ดีที่สุด

2.7 ระบบสารสนเทศและประชาสัมพันธ์

ขาดการประชาสัมพันธ์งานสหกรณ์ให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบถึงคุณประโยชน์ของสหกรณ์ ในปัจจุบันประเทศไทยถือว่าระบบสหกรณ์เป็นระบบเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับปัจจุบัน) มาตรา 85 ที่บัญญัติว่า รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุนและคุ้มครองระบบสหกรณ์ ดังนั้น การที่จะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานสหกรณ์ให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบ และเห็นความสำคัญของขบวนการสหกรณ์จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์ของขบวนการ ที่จะต้องทำให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าใจระบบสหกรณ์อย่างถูกต้อง เพราะถ้าประชาชนทั่วไปไม่เข้าใจระบบสหกรณ์ให้ถูกต้อง จะทำให้ระบบสหกรณ์ไม่เป็นที่แพร่หลายและไม่เป็นที่ศรัทธากับคนที่ไม่ทราบเรื่องการสหกรณ์อย่างถ่องแท้ และในที่สุดจะส่งผลกระทบทั้งขบวนการสหกรณ์ที่อาจจะทำให้ไม่เจริญและพัฒนาเท่าที่ควร

2.8 การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและวิธีการสหกรณ์ สหกรณ์/ชุมนุมสหกรณ์ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและวิธีการสหกรณ์ ไม่คำนึงถึงการรวมกลุ่มกันดำเนินธุรกิจ ในรูปสหกรณ์ตามหลักการและวิธีการสหกรณ์อย่างแท้จริง

3. สถานการณ์ปัจจุบันและการปรับตัวของขบวนการสหกรณ์

ยุคโลกาภิวัฒน์เป็นการบริหารยุคใหม่ เป็นยุคข้อมูลข่าวสาร เป็นยุคการค้าระหว่างประเทศ การตลาด การแข่งขันและผูกขาด การเชื่อมโยงสินค้าและระบบสารสนเทศ ดังนั้น ขบวนการสหกรณ์ต้องมีการปรับตัวเพื่อแก้ปัญหาในระบบที่กำลังประสบอยู่และสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้เท่าทันกับยุคโลกาภิวัฒน์

บทที่ 2
ความเป็นมาและกระบวนการจัดทำแผน

1. ความเป็นมา

ตามคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ที่ 1/2544 สั่ง ณ วันที่ 8 ตุลาคม 2544 ได้ยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ที่ 1/2543 สั่ง ณ วันที่ 4 สิงหาคม 2543 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ ปรับปรุงและแต่งตั้งคณะอนุกรรมการร่างนโยบายและแผนพัฒนาการสหกรณ์ โดยมีองค์ประกอบของคณะอนุกรรมการดังรายละเอียดคำสั่งในภาคผนวก และให้คณะอนุกรรมการร่างนโยบายและแผนพัฒนาการสหกรณ์ มีหน้าที่ต่างๆ ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การจัดทำร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์เพื่อเสนอคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติโดยให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ (นายชวาลวุฒิ ไชยนุวัติ) ในฐานะประธานคณะอนุกรรมการร่างนโยบายฯ ในขณะนั้นจึงมอบนโยบายให้เชิญ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท อาจารย์ประจำภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิใน คพช. รวมทั้งเป็นอนุกรรมการในคณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ และได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสหกรณ์มาพอสมควรให้เป็นแกนนำในการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำร่างแผนพัฒนาการสหกรณ์ ระหว่างวันที่ 7-8 กันยายน 2545

แนวทางในการดำเนินการจัดทำร่างแผนพัฒนาการสหกรณ์ในครั้งนี้ คณะอนุกรรมการฯได้เน้นไปที่การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ นักสหกรณ์ และนักวิชาการดังรายละเอียดในภาคผนวก นอกจากนั้นยังได้นำเอาข้อมูลและองค์ความรู้ต่างๆ ที่สันนิบาตสหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ และการประชุมเชิงปฏิบัติการ(Workshop) “การจัดระเบียบสหกรณ์ไทย” มาผนวกเข้ากับข้อมูลและองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “โครงการประสานงานเพื่อพัฒนาสหกรณ์” ซึ่งดำเนินการในลักษณะของโครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการยกร่างมีมุมมองที่กว้างขวางและครอบคลุมประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการสหกรณ์อย่างแท้จริง

จากผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ เมื่อวันที่ 7-8 กันยายน 2545 ได้ยกร่างแผนพัฒนาการสหกรณ์ โดยมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 4 ประการ คือ วิสัยทัศน์สหกรณ์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ ต่อมาได้มีการเสนอให้คณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์พิจารณาทบทวนแก้ไขรวม 2 ครั้ง เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2545 และวันที่ 13 มีนาคม 2546 ตามลำดับ หลังจากนั้นจะได้เสนอรายงานการจัดทำแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับนี้ต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติเพื่ออนุมัติเป็นขั้นตอนสุดท้ายต่อไป

2. กรอบแนวคิดการร่างแผนพัฒนาการสหกรณ์

- แผนแม่บทของการพัฒนาการสหกรณ์ในลักษณะบูรณาการ
- ขอบเขตครอบคลุมทั้งขบวนการสหกรณ์และภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
- คำนึงถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของขบวนการสหกรณ์
- เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในกระบวนการร่างแผนฯ เพื่อให้เกิดการยอมรับและนำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติ

3. กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการสหกรณ์

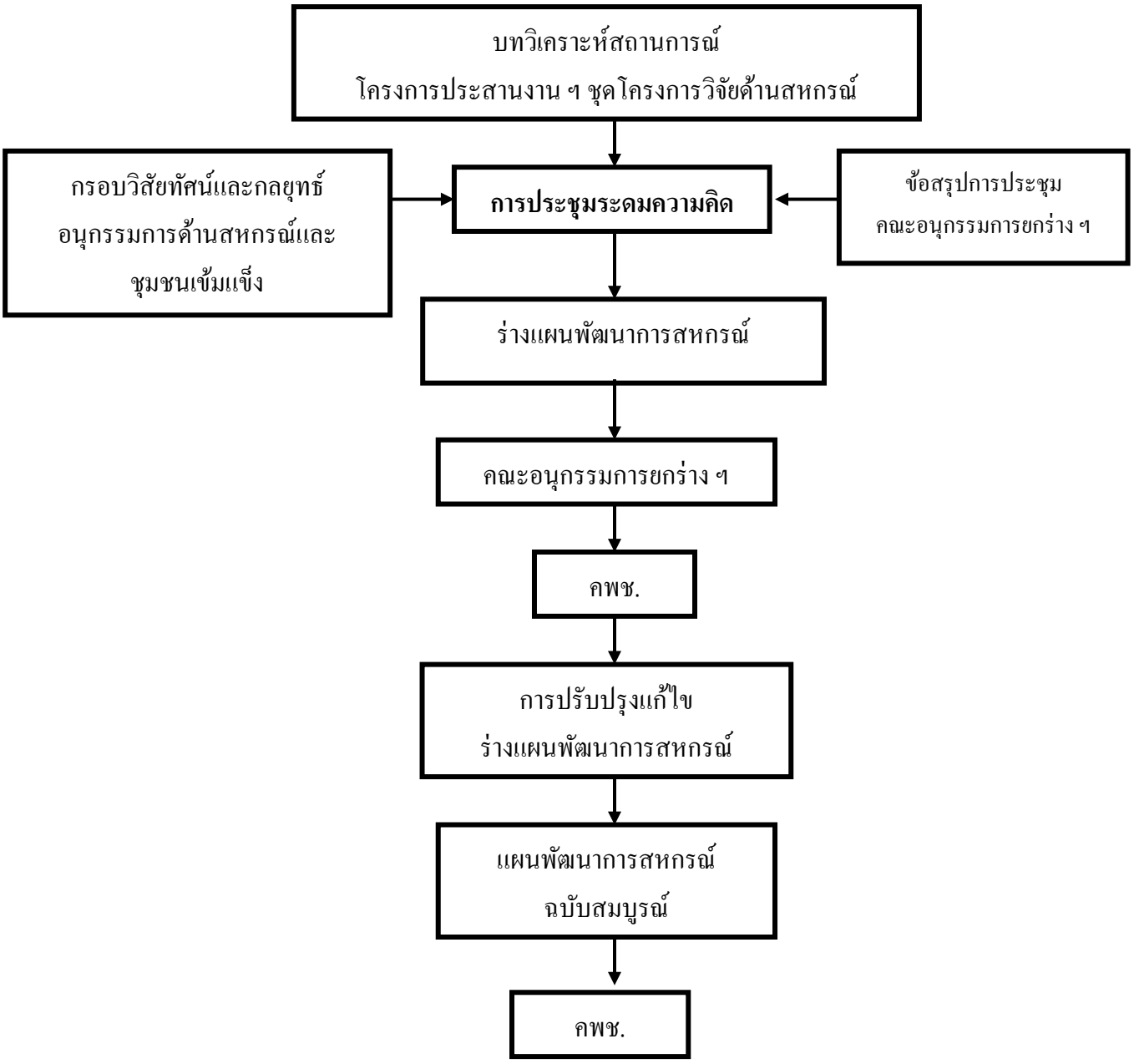

4. ประโยชน์ของแผนพัฒนาการสหกรณ์

1. แผนพัฒนาการสหกรณ์ในระดับชาติเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและขบวนการสหกรณ์

2. แผนพัฒนาการสหกรณ์จะช่วยลดการทำงานซ้ำซ้อนของหน่วยงานภาครัฐในเรื่องการพัฒนาสหกรณ์และช่วยให้การพัฒนาสหกรณ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. แผนพัฒนาการสหกรณ์จะช่วยให้ขบวนการสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำกลยุทธ์ไปแปลงเป็นนโยบายและแผนปฏิบัติการในหน่วยงาน/องค์กรของตน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาขบวนการสหกรณ์อย่างถูกต้องเหมาะสม

5. ผู้รับผิดชอบร่างแผนพัฒนาการสหกรณ์

คณะอนุกรรมการยกร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ ตามคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ที่ 1/2544 ลงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2544 เรื่อง การปรับปรุงและแต่งตั้งคณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์

6. คำที่ควรสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน

1. **แผนพัฒนาการสหกรณ์** : แผนแม่บทในการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ จะเป็นกรอบทิศทางการดำเนินงานของภาครัฐและภาคขบวนการสหกรณ์ในการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในระหว่างปี 2546-2549

2. **วิสัยทัศน์ (Vision)** : ภาพในอนาคตของขบวนการสหกรณ์ที่ควรจะเป็น

3. **ภารกิจ (Mission)** : คำประกาศจุดมุ่งหมายและขอบเขตการปฏิบัติการที่พึงกระทำเพื่อการบรรลุวิสัยทัศน์

4. **วัตถุประสงค์ (Objective)** : คำประกาศถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้ภายในกรอบเวลาที่กำหนด

5. **ยุทธศาสตร์ (Strategic)** : ทิศทางการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามภารกิจของแผนพัฒนาการสหกรณ์

6. **กลยุทธ์ (Strategy)** : วิธีการที่ใช้เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ ภารกิจ

7. ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่นำมาวิเคราะห์

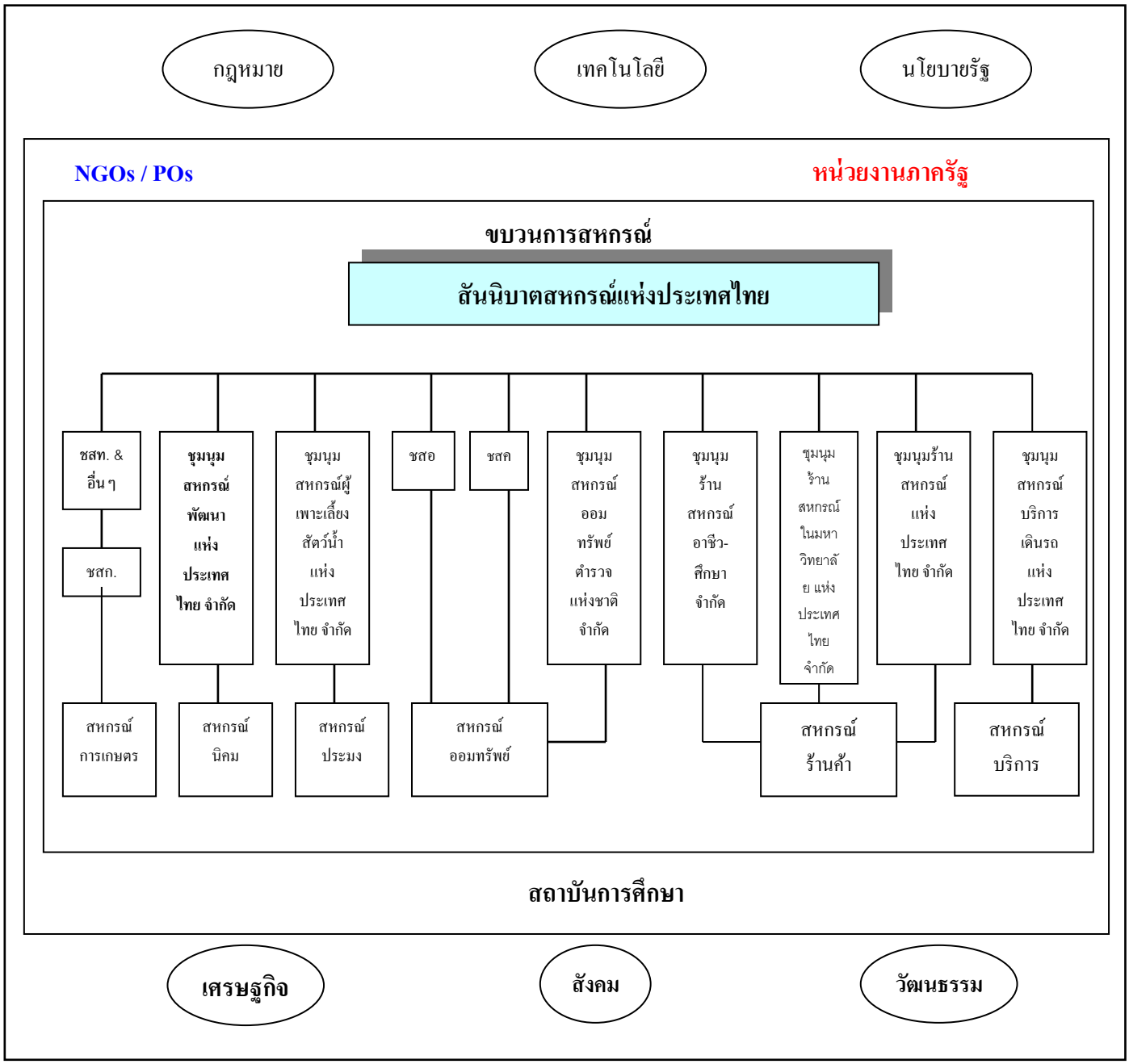

8. กระบวนการในการดำเนินงานวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อม

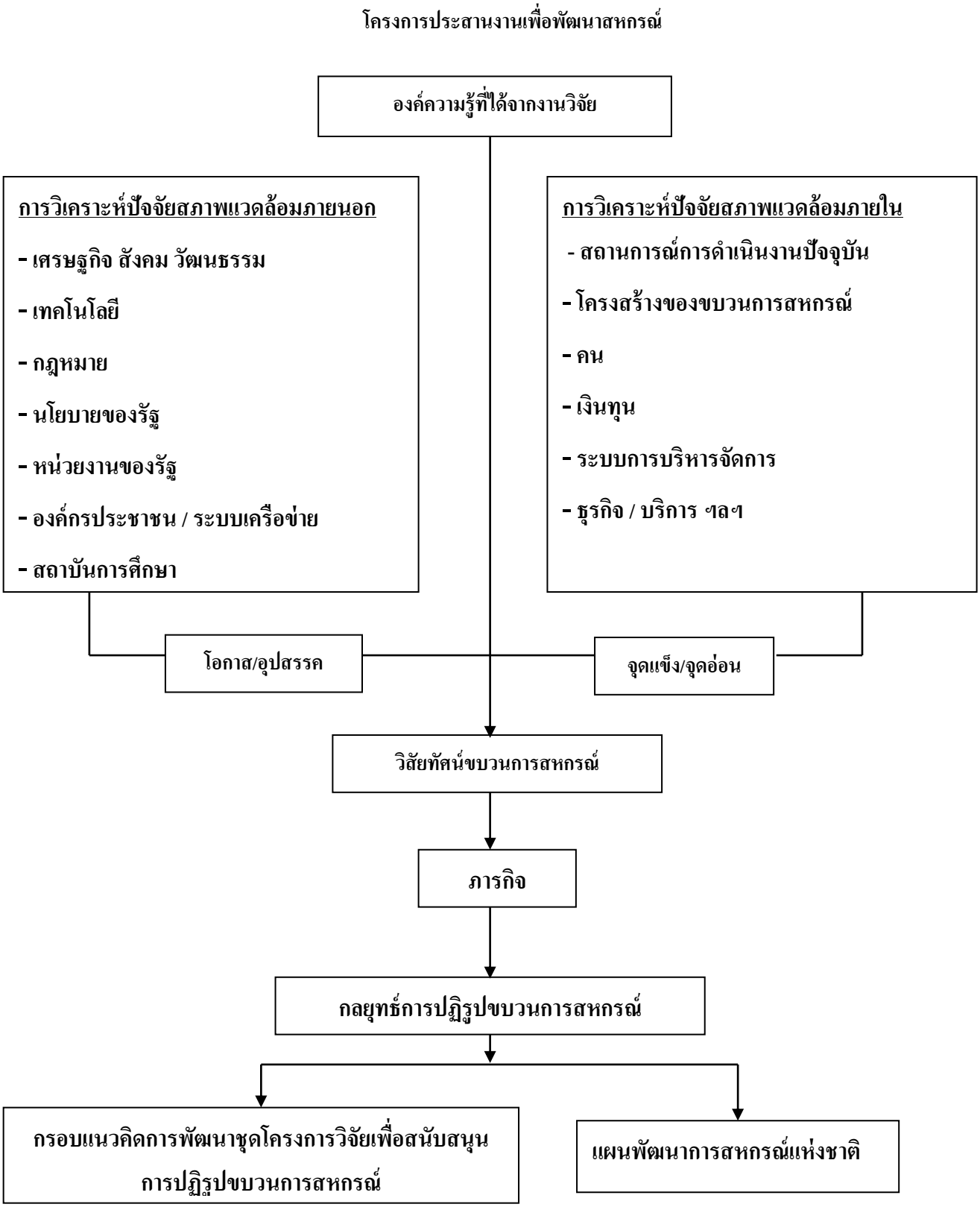

9. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมของขบวนการสหกรณ์

9.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมภายนอก

ประเด็นวิเคราะห์	โอกาส	อุปสรรค
เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม - กระแสโลกาภิวัฒน์ - การเปลี่ยนแปลงทัศนะแม่บท - วิถีชีวิตและโลกทัศน์ตามแนวทางสมัยใหม่ - วิกฤติสิ่งแวดล้อมและอุบัติภัยธรรมชาติ มีอิทธิพลต่อความคิดและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมทั้งการประกอบอาชีพ การบริโภค การออม การลงทุน การศึกษา การดูแลสุขภาพ การติดตามสื่อสาร การเมือง การปกครอง ปรากฏการณ์ดังกล่าวผลักดันให้เกิดการสร้างกลุ่ม/องค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ และเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของปัจเจกบุคคลที่ด้อยโอกาส หรือเพื่อเป็นแนวทางที่จะให้ได้รับความช่วยเหลือของรัฐเพื่อให้สามารถสร้างตนเองในที่สุด	☐	☐
กฎหมาย กฎหมายสหกรณ์เป็นลักษณะกฎหมายเพื่อการพัฒนาที่รัฐใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ทั้งด้านโครงสร้างและกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งจะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ปัจจุบันกฎหมายสหกรณ์ยังมีข้อจำกัดบางประการที่ยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์อย่างที่ควรจะเป็น ได้แก่ กฎหมายยังขาดนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาสหกรณ์ การจัดหมวดหมู่แห่งบทบัญญัติของกฎหมายไม่เป็นระบบ ยากต่อการทำความเข้าใจ ขาดบทบัญญัติบางเรื่องที่เป็นหลักการพื้นฐานของสหกรณ์ทำให้ต้องเสนอนายทะเบียนเป็นผู้ตีความและมีบทบัญญัติบางประการที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานของสหกรณ์	☐	☐
นโยบายรัฐ - ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายรัฐ อาจจำแนกเป็นฝ่ายการเมือง และฝ่ายข้าราชการ - ฝ่ายการเมืองมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและยุตินโยบาย - ที่ผ่านมาประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง ทำให้นโยบายด้านสหกรณ์ขาดความต่อเนื่อง และทำให้ไม่มีความชัดเจนในเรื่องการสนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชน	☐	☐

ประเด็นวิเคราะห์	โอกาส	อุปสรรค
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-6 ระบุชัดเจนว่าให้ใช้สหกรณ์เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะในชนบท แต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7-8 ไม่ได้กล่าวไว้ชัดเจน แต่กลับเน้นบทบาทของ “สถาบันเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร” - ฝ่ายราชการ มีบทบาทสำคัญในการป้อนข้อมูลต่างๆ ให้ฝ่ายการเมืองที่ผ่านมานโยบายด้าน สหกรณ์และการปฏิบัติของฝ่ายข้าราชการเป็นไปในทิศทางการรวมอำนาจที่ส่วนกลาง การขยายอำนาจ สร้างกฎระเบียบที่เป็นการควบคุมและดำเนินการโดยภาคราชการในลักษณะของการให้บริการของรัฐที่ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนและยังขาดระบบสารสนเทศ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเรื่องนโยบาย - ในส่วนของข้าราชการซึ่งอาจจำแนกเป็นฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติ ต่างก็มีแรงจูงใจเป้าหมายและค่านิยมที่แตกต่างกันไป ทำให้การนำนโยบายสู่การปฏิบัติมีความแตกต่างกัน บางทียอมรับ หลีกเลี่ยง เพิกเฉย หรืออาจตีความเสียใหม่ - ที่ผ่านมามีหน่วยงานราชการไม่น้อยกว่า 63 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานสหกรณ์ ไม่มีการประสานความร่วมมือกันอย่างที่เป็นอยู่ จึงเห็นปรากฏการณ์การทำงานที่ซ้ำซ้อนและเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการปฏิบัติงานของกรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ - การกำหนดนโยบายของรัฐในภาพรวม ยังขาดระบบสารสนเทศที่จำเป็น ทำให้นโยบายของรัฐก่อให้เกิดผลกระทบกับขบวนการสหกรณ์ ตัวอย่างเช่น นโยบายลดภาระหนี้สินครู การจัดทำแผนแม่บทธนาคารประชาชนในระดับรากหญ้าของธนาคารแห่งประเทศไทย		

ประเด็นวิเคราะห์	โอกาส	อุปสรรค
เทคโนโลยี ปัจจุบันเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าทันสมัย เอื้ออำนวยต่อการพัฒนามาประยุกต์ใช้ในระบบบริหารจัดการสหกรณ์ และระบบสารสนเทศการติดต่อสื่อสาร เพื่อพัฒนาขบวนการสหกรณ์ อาทิเช่น ระบบคอมพิวเตอร์ อินเตอร์เน็ต บัตรเอทีเอ็ม สมาร์ทคาร์ท อีคอมเมอร์ส	☐	☐
หน่วยของรัฐ **<u>กรมส่งเสริมสหกรณ์ (กสส.)</u>** : เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ส่งเสริมงานสหกรณ์ในการพิจารณาอำนาจหน้าที่ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ซึ่งอาจแบ่งภารกิจได้ 2 ลักษณะ คือ **<u>การส่งเสริมเผยแพร่การสหกรณ์และการปฏิบัติการอื่นๆ</u>** ตามที่กฎหมายกำหนด แต่ในทางปฏิบัติ กสส. ได้ใช้ทรัพยากรเกือบทั้งหมดไปที่การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์โดยในสหกรณ์บางประเภทมีเจ้าหน้าที่ กสส. เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์แทนฝ่ายจัดการสหกรณ์ เห็นได้ว่า กสส. ให้ความสำคัญกับภารกิจหลักเรื่องการส่งเสริมเผยแพร่สหกรณ์น้อยไป ขณะเดียวกันมาตรการและหลักการที่ใช้ในการจัดตั้งสหกรณ์กลับถูกละเลยทำให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ที่ไม่ควรจะเป็น อันเป็นที่มาของปัญหาในการดำเนินงานสหกรณ์ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพรวม **<u>กรมตรวจบัญชี (กตส.)</u>** : ปัจจุบันกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้รับบทบาทภารกิจต่องานตรวจบัญชีมาก ทำให้งานกำกับแนะนำการบริหารการเงินและการบัญชีแก่สหกรณ์ด้อยไป **<u>กรมส่งเสริมการเกษตร (กสก.)</u>** : มีภารกิจหลักในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่ม ซึ่งมีเจตนาให้จัดตั้งเป็นกลุ่มเตรียมการเพื่อพัฒนาเป็นสหกรณ์ในที่สุด แต่ในทางปฏิบัติมิได้เป็นไปอย่างที่ควรจะเป็นปัจจุบันกลุ่มเกษตรกรจำนวนมากที่ไม่สามารถตรวจสอบบัญชีได้ และเป็นภาระแก่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นอย่างมาก	☐	☐
กลุ่ม/องค์กรประชาชน/ระบบเครือข่าย กลุ่ม/องค์กรประชาชนที่มีพฤตินัยเป็นสหกรณ์นั้นมีทั้งมีนิตินัยเป็นสหกรณ์และมิได้เป็นสหกรณ์ ซึ่งต่างฝ่ายก็มีจุดเด่น จุดด้อยต่างกัน สำหรับองค์กรประชาชนที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ซึ่งมีอยู่ประมาณ 6,000 สหกรณ์นั้นมีจุดเด่นตรงที่มีสถานภาพเป็น “นิติบุคคล” มีระบบเครือข่ายที่เรียกว่าขบวนการสหกรณ์ ที่มี สสท. เป็นองค์กรกลางระดับสูงสุด แต่ยังพบว่ามีสหกรณ์จำนวนไม่น้อยที่ยังต้องพึ่งรัฐ ในขณะที่กลุ่ม/องค์กรประชาชนที่	☐	☐

ประเด็นวิเคราะห์	โอกาส	อุปสรรค
มิได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์มีจุดเด่นตรงที่มีผู้นำเข้มแข็ง มีอุดมการณ์ สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง กิจกรรมส่วนใหญ่ของกลุ่ม/องค์กรเหล่านี้เน้นไปที่กิจกรรมการออมและให้กู้ ปัจจุบันมีมากกว่า 66,000 กลุ่ม และมีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือมากขึ้นเรื่อยๆ ประเด็นที่เป็นข้อสังเกตคือเมื่อใดขาดผู้นำกลุ่ม/องค์กรมักประสบปัญหา และเกิดความเสียหายแก่สมาชิกอยู่เนืองๆ ปัจจุบันกลุ่ม/องค์กรประชาชนเหล่านี้อยู่ภายใต้การสนับสนุนของหลายฝ่าย ทั้งที่เป็นหน่วยงานของรัฐ NGOs และนักวิชาการ ปัญหาก็คือต่างฝ่ายต่างมองจุดเด่นของตนเอง โดยมิได้คำนึงถึงการเสริมสร้างความร่วมมือที่จะเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และพัฒนาไปด้วยกัน ในอนาคตอันใกล้คาดว่าจะมีกลุ่ม/องค์กรประชาชนเกิดขึ้นอีกหลายๆ แบบภายใต้นโยบายรัฐ และการสนับสนุนของผู้นำต่างๆ ซึ่งหากปล่อยให้สถานการณ์เป็นเช่นนี้ย่อมไม่เกิดผลดีต่อภาพรวมในการพัฒนาอย่างแน่นอน		
สถาบันการศึกษา สถาบัน/องค์กร ที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาอบรมด้านสหกรณ์อาจจำแนกได้ 4 กลุ่ม คือ สถาบันการศึกษาในระบบ ได้แก่ มหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียน สันนิบาตสหกรณ์ฯ ชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ และหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเมื่อพิจารณาจะเห็นว่ายังมีข้อจำกัดที่สำคัญ ได้แก่ - คนในสถาบัน/องค์กรส่วนใหญ่ยังถูกครอบโดยกรอบความคิดเก่าที่คิดแบบแยกส่วน มีความเป็นปัจเจกนิยมสูง ไม่ค่อยรับรู้และพัฒนานวัตกรรมจากการวิจัย มีความเคลื่อนไหวที่จะรับสิ่งใหม่จากความเปลี่ยนแปลงในสังคมน้อยกว่าที่ควรจะเป็น มีจิตลักษณ์เพื่อตนเอง และมีใจยอมรับความคิดเห็นคนอื่นไม่มากพอ - การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างคนในสถาบันการศึกษายังน้อย ขาดการรวมพลังสร้างสรรค์ นักวิชาการสหกรณ์ที่จะผนึกกำลังในการสร้างสถาบันการศึกษาทางสหกรณ์ที่จะพัฒนาองค์ความรู้และแนวคิดด้านสหกรณ์เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ - การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนด้านสหกรณ์ยังล้าหลังมีตำราสหกรณ์น้อยมาก ผลงานวิจัยที่มีอยู่ก็ยังนำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติได้น้อย	☐	☐

9.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมภายใน

ประเด็นวิเคราะห์	จุดแข็ง	จุดอ่อน
สหกรณ์/และขบวนการสหกรณ์ สหกรณ์เป็นองค์กรธุรกิจที่แตกต่างไปจากองค์กรธุรกิจเอกชน และรัฐวิสาหกิจ มีกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการที่ยึดมั่นหลักการ-วิธีการสหกรณ์ เพื่อความมีประสิทธิภาพ เป็นที่พึ่งพาของสมาชิก มีเครือข่ายความร่วมมือตั้งแต่ระดับรากหญ้าไปจนถึงระดับโลก ในรูปขบวนการสหกรณ์ ปัจจุบันกฎหมายได้กำหนดให้มีสหกรณ์ชั้นปฐม 6 ประเภท มีระบบเครือข่ายความร่วมมือที่พัฒนาขึ้นเป็นขบวนการสหกรณ์ มีชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติและ สสท. เป็นองค์กรกลางระดับสูงสุดภายใต้ขบวนการสหกรณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีทั้ง “สหกรณ์แท้” และ “สหกรณ์เทียม” จากข้อสรุปผลงานวิจัยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาชี้ให้เห็นสถานการณ์ในการดำเนินงานของสหกรณ์ขั้นปฐม ดังนี้ - **การขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิก** สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีศักยภาพและความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าของและผู้ควบคุมสหกรณ์ สมาชิกขาดความภักดีที่จะสนับสนุนและอุดหนุนธุรกิจสหกรณ์ มักเป็นลักษณะของการเป็นผู้ร่วมใช้ฟรี (free rider) สมาชิกไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเลือกกรรมการที่เป็นคนดี มักคำนึงถึงพรรคพวกของตน หรือผลประโยชน์ต่างตอบแทน - **คณะกรรมการดำเนินการส่วนมากขาดศักยภาพและความพร้อม** สืบเนื่องจากหลักการประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้สมาชิกผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้บริหารสหกรณ์นั้น หากกรรมการไม่มีเวลาและไม่มีศักยภาพและความพร้อมในฐานะผู้บริหาร ไม่ตระหนักเห็นความสำคัญของการตัดสินใจบนข้อมูลข่าวสารแล้ว ย่อมเป็นจุดอ่อนในการพัฒนาสหกรณ์ - **ฝ่ายจัดการ** ได้แก่ ผู้จัดการและพนักงานสหกรณ์ จากสถานการณ์จริงพบว่า ผู้จัดการมีหลายลักษณะ ได้แก่ กลุ่มที่มีศักยภาพและความพร้อมในการบริหารงานแต่ขาดขวัญกำลังใจเพราะถูกก้าวก่ายจากกรรมการ ส่วนอีกกลุ่มเข้าลักษณะอยู่มานานสร้างปัญหาการทุจริตในสหกรณ์โดยที่คณะกรรมการดำเนินการไม่สามารถกำกับดูแลได้ - **เงินทุน** แหล่งเงินทุนที่สำคัญของสหกรณ์อาจจำแนกเป็น 3 ส่วน **<u>ส่วนแรก</u>** เป็นทุนของสหกรณ์ ได้แก่ เงินสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับกำไรสุทธิที่ยังไม่ได้จัดสรร **<u>ส่วนที่สอง</u>** ได้แก่ เงินลงทุนจากสมาชิก ได้แก่ หุ้น	☐	☐

ประเด็นวิเคราะห์	จุดแข็ง	จุดอ่อน
เงินฝาก และ**<u>ส่วนที่สาม</u>** คือ เงินกู้จากภายนอก ที่สำคัญได้แก่ เงินกู้จาก ธกส. เงินกู้จากชุมนุมสหกรณ์ ธนาคารพาณิชย์ เงินอุดหนุนจากรัฐ ฯลฯ - ปัญหาด้านเงินทุนในสหกรณ์ที่เป็นอยู่ก็คือพบว่า มีสหกรณ์จำนวนไม่น้อยที่มีเงินส่วนเหลือ ในขณะที่มีสหกรณ์อีกจำนวนมากที่ขาดแคลนเงินทุน ประเด็นก็คือ สหกรณ์ยังขาดความเชื่อมโยงที่จะใช้ประโยชน์จากเงินทุนภายในขบวนการที่จะเอื้อประโยชน์แก่สมาชิกสหกรณ์และการพัฒนาขบวนการ - **ระบบการบริหารจัดการ** สหกรณ์ส่วนใหญ่ยังไม่มีการนำเอาระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัยมาใช้ โดยมากมักจะบริหารจัดการภายใต้กรอบของกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์ หรือโดยคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่รัฐ มักไม่มีการวางแผน จัดโครงสร้างองค์กร ไม่มีระบบงานที่สอดคล้องกับธุรกิจและบริการของสหกรณ์ ขาดระบบสารสนเทศที่ทันสมัยมาประกอบการตัดสินใจ จึงมักพบปรากฏการณ์อยู่เนืองๆ ที่สหกรณ์ที่ได้รับรางวัลดีเด่นกลายเป็นสหกรณ์ที่มีปัญหาในการดำเนินงานในระยะเวลาต่อมา - ธุรกิจและบริการที่เป็นอยู่ของสหกรณ์ขั้นปฐมถูกจำกัด โดย พ.ร.บ. สหกรณ์ ดังนั้น จึงพบอยู่เสมอที่สหกรณ์ต้องทำธุรกิจผิดกฎหมายสหกรณ์และเมื่อไม่มีมาตรการลงโทษจึงกลายเป็นตัวอย่างที่สหกรณ์อื่นนำไปใช้ ซึ่งมีให้เห็นอยู่มากมายในขบวนการสหกรณ์ปัจจุบัน - ชุมนุมสหกรณ์ที่มีอยู่ยังไม่มีการประสานความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของสมาชิกและการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ สสท. ยังไม่สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างที่ควรจะเป็น สาเหตุสำคัญมาจากปัญหาการบริหารจัดการภายในทำให้ขาดความเชื่อถือแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาคขบวนการและภาครัฐ นอกจากนั้นยังพบประเด็นที่เป็นข้อสังเกตว่าคนสหกรณ์ไม่ค่อยคิดที่จะเชื่อมโยงธุรกิจกับเอกชน เพื่อประโยชน์ในเชิงธุรกิจ มักมีแนวความคิดที่จะดำเนินธุรกิจบนความเป็นสหกรณ์ในทุกเรื่องไม่ว่าจะเป็น โรงสี ตลาดกลาง โรงงานแปรรูปนม ธนาคารสหกรณ์ ปั๊มน้ำมันสหกรณ์ จึงมีสหกรณ์จำนวนไม่น้อยที่ต้องประสบการขาดทุน เพราะมิได้คำนึงถึงเรื่องความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ แต่ในกรณีที่มีการเชื่อมโยงธุรกิจกับเอกชน ก็มักเป็นไปในทิศทางที่สหกรณ์อยู่ในสถานภาพเป็น “เบี้ยล่าง”		

ประเด็นวิเคราะห์	จุดแข็ง	จุดอ่อน
โครงสร้าง จำแนกได้เป็น 2 ประเด็น - โครงสร้างองค์กรในสหกรณ์ขั้นปฐม โครงสร้างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันภายใต้สถานการณ์ที่สมาชิกสหกรณ์ไม่ได้มีจิตสำนึกที่จะสนับสนุนเงินทุนอุดหนุนบริการ ไม่มีศักยภาพและความพร้อมและเห็นความสำคัญในภารกิจการควบคุมสหกรณ์ในฐานะเจ้าของ ไม่ได้ตระหนักถึงการให้ความสำคัญกับการเลือกคนดีไปเป็นกรรมการ ย่อมส่งผลทางลบต่อความสำเร็จของสหกรณ์ - ในปัจจุบันเรากล่าวถึงสหกรณ์ภิบาลกันมาก นั้นหมายถึง สหกรณ์ที่มีสมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ จึงน่าจะมีการพิจารณาทบทวนองค์ประกอบของโครงสร้างองค์กรว่าลักษณะอย่างไรจึงจะเอื้อต่อการเป็นสหกรณ์ภิบาล มีหลายฝ่ายที่กล่าวถึงการมีคณะกรรมการที่ปรึกษา ที่มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและกำกับการบริหารทิศทางการดำเนินงานของสหกรณ์ (ขั้นปฐม) - โครงสร้างขบวนการสหกรณ์ โครงสร้างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเกิดขึ้นตามหลักวิธีการสหกรณ์ในเรื่องของการพัฒนาโครงสร้างจากล่างขึ้นสู่บนโดยการที่สหกรณ์ขั้นปฐมรวมกันจัดตั้งองค์กรกลางในระดับสูงขึ้นไป ในรูปชุมนุมสหกรณ์จังหวัด ชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ โดยการเป็นสมาชิกขององค์กรกลางให้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจ ปรากฏการณ์ที่เป็นอยู่พบว่าสหกรณ์สมาชิกมิได้ตระหนักถึงความเป็นเจ้าของดังนั้นจึงมักเห็นอยู่เสมอที่มีการจัดตั้งชุมนุมระดับจังหวัดขึ้นมาทำธุรกิจแข่งขันกับองค์กรกลางระดับชาติในเรื่องการส่งออกที่สำคัญชุมนุมระดับจังหวัดที่เป็นสมาชิกของชุมนุมระดับชาติมองว่าชุมนุมระดับชาติเป็นคู่แข่งในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งย่อมไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อการร่วมมือกันตามวิถีทางสหกรณ์ในรูปขบวนการ - สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหามาจากนโยบายรัฐประการหนึ่งอีกประการหนึ่งมาจากการขาดองค์ความรู้และวิสัยทัศน์เรื่อง การผสมผสานในแนวดิ่งและบทบาทขององค์กรกลางในบรรดาคนสหกรณ์		☐

บทที่ 3
วิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย

1. วิสัยทัศน์

"เป็นองค์กรช่วยเหลือตนเองทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยึดมั่นในคุณค่าสหกรณ์ มีการร่วมมือกันเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร และความเป็นธรรมาภิบาล สร้างความเข้มแข็งของสมาชิก ชุมชน สังคม และประเทศชาติ อย่างยั่งยืน"

2. ภารกิจ

1) การพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์

2) การพัฒนาคุณภาพของสหกรณ์ (องค์กร)

3) การพัฒนาโครงสร้างขบวนการสหกรณ์และเครือข่ายความร่วมมือ

4) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายสหกรณ์

5) การพัฒนาระบบสนับสนุนขบวนการสหกรณ์

6) การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์

3. วัตถุประสงค์

1) เพื่อพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการสหกรณ์ให้มีศักยภาพและความพร้อมในบทบาทหน้าที่ที่ถูกต้องและมีจิตสำนึกรับผิดชอบเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์

2) เพื่อพัฒนาองค์กรของสหกรณ์ให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน มีความเป็นธรรมาภิบาล มีความมั่นคงและยั่งยืน เป็นที่พึ่งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของสมาชิกได้อย่างแท้จริง

3) เพื่อพัฒนาขบวนการสหกรณ์และระบบเครือข่ายให้มีความเข้มแข็ง เกิดพลังความร่วมมือทั้งภายในขบวนการสหกรณ์และภายนอกขบวนการสหกรณ์ มีความเป็นอิสระ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีความเป็นธรรมาภิบาล เอื้อต่อการให้บริการสมาชิก

4) เพื่อปรับปรุงโครงสร้างและระบบกฎหมายสหกรณ์ให้มีเนื้อหาที่ง่ายต่อความเข้าใจและเอื้อต่อการดำเนินงานของสหกรณ์และการพัฒนาขบวนการสหกรณ์

5) เพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนด้านวิชาการ การเงิน การตลาด เทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารจัดการให้เหมาะสมต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์

6) เพื่อให้นักการเมือง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ สื่อมวลชน เยาวชนและประชาชนทั่วไปได้มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์อย่างถูกต้อง และเห็นความสำคัญของสหกรณ์

4. เป้าหมาย

1) คนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการสหกรณ์ทุกภาคส่วนมีศักยภาพและความพร้อมในบทบาทหน้าที่ตามอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์

2) สหกรณ์ต้องเป็นองค์กรที่มีการบริหารงานโปร่งใส มีความเป็นธรรมาภิบาล และเป็นที่พึ่งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของสมาชิกอย่างแท้จริง

3) องค์กรกลางระดับสูงของขบวนสหกรณ์ มีศักยภาพเพียงพอในการดำเนินบทบาทนำของขบวนการ และสามารถสร้างระบบเครือข่ายของขบวนการสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง สามารถแข่งขันได้

4) พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ได้รับการปรับปรุงหรือแก้ไขให้เอื้อต่อการดำเนินงานของขบวนการสหกรณ์

5) ขบวนการสหกรณ์ได้รับการสนับสนุนอย่างเป็นระบบไม่ซ้ำซ้อน ตรงตามความต้องการและครอบคลุมในทุกด้าน

6) นักการเมือง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ สื่อมวลชน เยาวชนและประชาชนทั่วไปได้มีความรู้และความเข้าใจเรื่องสหกรณ์อย่างถูกต้องและเห็นความสำคัญ

บทที่ 4
ยุทธศาสตร์การพัฒนาการสหกรณ์

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนพัฒนาการสหกรณ์ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการสหกรณ์ออกเป็น 6 ด้าน และในแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนาได้กำหนดกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินการไว้ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์

กลุ่มเป้าหมาย : สมาชิกสหกรณ์ ผู้แทนสมาชิก กรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ฝ่ายจัดการสหกรณ์ นักวิชาการ/วิทยากรด้านสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ 1.1 พัฒนาสมาชิก/ผู้แทนสมาชิกให้มีศักยภาพ และมีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะเจ้าของ ผู้ใช้บริการ และบริหารจัดการสหกรณ์อย่างถูกต้องเหมาะสม

แนวทางดำเนินการ

1.1.1 ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์

1) สนับสนุนให้มีการสร้างกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เพื่อให้สมาชิกสหกรณ์ตระหนักเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อสหกรณ์

2) ใช้สื่อประเภทต่างๆ ในการรณรงค์ให้สมาชิกสหกรณ์ตื่นตัว และตระหนักเห็นความสำคัญของสหกรณ์และเข้ามามีส่วนร่วมอย่างถูกต้องเหมาะสม

3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีสหกรณ์ต้นแบบที่แสดงให้เห็นลักษณะที่สมาชิกสหกรณ์เข้ามามีส่วนร่วมอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อเป็นตัวอย่างและนำไปขยายผลในการพัฒนาต่อไป

1.1.2 สร้างเครือข่าย “นักสหกรณ์แห่งชาติและปราชญ์ชาวบ้าน” ให้มีบทบาทในการกระตุ้นให้สมาชิกสหกรณ์ใส่ใจที่จะสร้างคุณค่าสหกรณ์ให้ปรากฏในตัวเอง ตลอดจนมีวิสัยทัศน์ร่วมในการพัฒนาสหกรณ์และขบวนการสหกรณ์

1.1.3 สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการให้การศึกษาอบรม

1) สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมในการใช้สื่อและการให้การศึกษาอบรมในการปลูกฝังคุณค่าสหกรณ์ และการพัฒนาสมาชิกสหกรณ์

2) การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบและกระบวนการในการให้การศึกษาอบรมสมาชิกสหกรณ์ เพื่อให้มีศักยภาพและความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมกับสหกรณ์อย่างถูกต้องเหมาะสม

3) สนับสนุนโครงการวิจัยในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของสมาชิก

1.1.4 ผลักดันให้ข้อบังคับสหกรณ์มีแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในเรื่องกระบวนการให้การศึกษาแก่สมาชิกตั้งแต่เริ่มจัดตั้งสหกรณ์ อย่างต่อเนื่อง

1.1.5 จัดให้มีเงินอุดหนุนจากภาครัฐ ในการสนับสนุนภารกิจการพัฒนาสมาชิกสหกรณ์ ในรูปของภาคีความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐและขบวนการสหกรณ์ โดยมี สสท. เป็นแกนนำ

1.1.6 สนับสนุนให้ สสท. ประสานความร่วมมือกับชุมนุมสหกรณ์ต่างๆ เพื่อจัดให้มีแผนการให้การศึกษาอบรมสมาชิกไปในทิศทางที่จะเอื้อต่อประโยชน์ที่พึงมีต่อสมาชิก และการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาสมาชิกสหกรณ์

กลยุทธ์ 1.2 พัฒนากรรมการดำเนินการสหกรณ์ให้มีศักยภาพและความพร้อมในการบริหารงานสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกสหกรณ์ และมีจิตสำนึกที่จะประพฤติตนเป็นกรรมการที่พึงประสงค์

แนวทางดำเนินการ

1.2.1 รณรงค์ให้สมาชิกสหกรณ์เห็นความสำคัญของคุณสมบัติของกรรมการที่พึงประสงค์

1) กำหนดตัวชี้วัดคุณลักษณะของกรรมการที่พึงประสงค์

2) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์คุณลักษณะของกรรมการที่พึงประสงค์ผ่านสื่อและกระบวนการให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง

3) สร้างสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อรณรงค์ให้สมาชิกสหกรณ์ตระหนักถึงหน้าที่สมาชิกที่พึงมีต่อการเลือกกรรมการที่พึงประสงค์

4) ประกาศเกียรติคุณ “กรรมการดำเนินการสหกรณ์ดีเด่น” เพื่อเป็นเยี่ยงอย่างที่ดี

1.2.2 ปรับปรุงกฎหมายสหกรณ์และข้อบังคับสหกรณ์ให้มีกรรมการที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสหกรณ์ทุกระดับ

1) ปรับปรุงกฎหมายสหกรณ์ให้มีบทบัญญัติที่เอื้อต่อการมีกรรมการที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสหกรณ์ทุกระดับ

2) ผลักดันให้ข้อบังคับสหกรณ์มีแนวทางการปฏิบัติที่สมาชิกสหกรณ์จะมีโอกาสในการเลือกกรรมการที่พึงประสงค์ในสหกรณ์ของตน

3) ผลักดันให้ข้อบังคับสหกรณ์กำหนดเงื่อนไขคุณสมบัติของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และต้องไม่เคยมีพฤติกรรมทุจริตโดยเจตนา

4) ผลักดันให้ข้อบังคับสหกรณ์ในระดับขั้นปฐมและชุมนุมสหกรณ์ มีการกำหนดเงื่อนไขการเข้าสู่กระบวนการศึกษาอบรมกรรมการดำเนินการอย่างเหมาะสม

1.2.3 จัดให้มีสถาบันฝึกอบรมผู้นำสหกรณ์ เพื่อพัฒนาและจัดอบรมหลักสูตรกรรมการดำเนินการ ในลักษณะหลักสูตรเป็นระบบ ที่มีกระบวนการให้การศึกษาอบรม และกระบวนการเรียนรู้ ที่

ครอบคลุมทั้งการพัฒนา วิสัยทัศน์ ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ เพื่อพัฒนาให้กรรมการดำเนินการมีศักยภาพและความพร้อม

1.2.4 สนับสนุนให้มีเครือข่ายความร่วมมือของกรรมการดำเนินการ เพื่อเป็นเวทีถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนความร่วมมือกันในการพัฒนาธุรกิจและบริการของสหกรณ์

1.2.5 สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากรรมการดำเนินการสหกรณ์

1) สนับสนุนการดำเนินการโครงการวิจัย ที่จะนำไปสู่กระบวนการสร้างผู้นำ/กรรมการที่พึงประสงค์ในขบวนการสหกรณ์

2) ใช้ตัวแบบของโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกลไกในการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารจัดการของกรรมการดำเนินการ

กลยุทธ์ 1.3 พัฒนาผู้ตรวจสอบกิจการให้มีศักยภาพ และความพร้อมในการทำหน้าที่สอดส่องดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการ และรายงานผลให้สมาชิกทราบ

แนวทางดำเนินการ

1.3.1 สร้างความเข้าใจแก่สมาชิกสหกรณ์ถึงบทบาทภารกิจและคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

1.3.2 ให้มีระบบสรรหาและตรวจสอบคุณภาพ พร้อมทั้งพัฒนาผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ให้เป็นมืออาชีพ

1.3.3 การกำหนดขั้นตอนและกระบวนการให้การศึกษาอบรมแก่ผู้ตรวจสอบกิจการใหม่ก่อนเริ่มปฏิบัติงานในสหกรณ์

1.3.4 สนับสนุนให้มีเครือข่ายผู้ตรวจสอบกิจการ เพื่อเป็นองค์กรกลางในการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ในการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

กลยุทธ์ 1.4 พัฒนาฝ่ายจัดการสหกรณ์ให้มีศักยภาพ และความพร้อมในการทำหน้าที่บริหารจัดการสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

แนวทางดำเนินการ

1.4.1 กำหนดคุณลักษณะของผู้จัดการ และพนักงานที่พึงประสงค์และเผยแพร่ในขบวนการสหกรณ์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดจ้างผู้จัดการ/พนักงานของสหกรณ์ต่างๆ

1.4.2 สนับสนุนให้มีชมรมผู้จัดการสหกรณ์ที่มีบทบาทภารกิจเป็นไปในทิศทางที่เอื้อต่อการพัฒนาความร่วมมือระหว่างผู้จัดการสหกรณ์ ที่ก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ของตน

1.4.3 สนับสนุนให้มีโครงการพี่สอนน้องโดยมีผู้จัดการสหกรณ์ในสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จให้คำปรึกษาแนะนำผู้จัดการสหกรณ์ขนาดเล็กหรือสหกรณ์ตั้งใหม่

1.4.4 ผลักดันให้ข้อบังคับสหกรณ์มีแนวทางปฏิบัติในลักษณะที่เอื้อให้ฝ่ายจัดการมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี เอื้อต่อการปฏิบัติงานที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและมีโอกาสก้าวหน้าในงานอาชีพอย่างเหมาะสม

1.4.5 สนับสนุนการพัฒนาความร่วมมือระหว่างขบวนการสหกรณ์ในประเทศกับต่างประเทศในการจัดโครงการพัฒนาผู้จัดการร่วมกัน

1.4.6 สนับสนุนให้มีหลักสูตรการให้การศึกษาอบรมแก่ฝ่ายจัดการในลักษณะของหลักสูตรเป็นระบบที่มีองค์ความรู้ในเชิงบูรณาการที่จะพัฒนาความพร้อมให้เป็นผู้จัดการมืออาชีพ

1.4.7 ใช้กระบวนการประชาสังคม เพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิดด้านการบริหารจัดการสหกรณ์

กลยุทธ์ 1.5 นักวิชาการ/วิทยากรมีความร่วมมือที่จะพัฒนาความรู้ และการให้บริการทางวิชาการแก่ขบวนการสหกรณ์ในทิศทางที่เอื้อต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์อย่างถูกต้องเหมาะสม

แนวทางดำเนินการ

1.5.1 จัดให้มี ชมรม/สมาคมนักสหกรณ์ เพื่อเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาความร่วมมือ ระหว่างนักวิชาการที่สนใจงานสหกรณ์ ตลอดจนการพัฒนาองค์ความรู้ และสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์

1.5.2 สนับสนุนให้มีคลังสมองด้านสหกรณ์ทั้งในระดับชาติ ภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อให้มีเครือข่ายของผู้ทรงคุณวุฒิด้านสหกรณ์ในการให้คำปรึกษาแนะนำแก่สหกรณ์อย่างทั่วถึง

1.5.3 จัดให้มีเวทีเสวนาวิชาการด้านการสหกรณ์

1) จัดให้มีเวทีเสวนาระหว่างนักวิชาการสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาไปสู่กรอบแนวคิดในการพัฒนาสหกรณ์ที่ถูกต้องเหมาะสม

2) จัดให้มีเวทีเสวนาระหว่างวิทยากรด้านสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาแนวทางความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการฝึกอบรมแก่ขบวนการสหกรณ์

1.5.4 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้

1) ประสานงานกับแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัย เพื่อเชิญชวนนักวิจัยหันมาให้ความสนใจ และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านสหกรณ์ให้มากขึ้น

2) สนับสนุนให้นักวิชาการดำเนินการโครงการวิจัยด้านสหกรณ์ เพื่อพัฒนากระบวนทัศน์ตัวนักวิจัย

3) จัดให้มีโครงการประสานงานเพื่อพัฒนากรอบโจทย์วิจัยในลักษณะบูรณาการที่เอื้อต่อการสนับสนุนให้นักวิจัยมีโอกาสรับทราบข้อมูลจากขบวนการสหกรณ์ตั้งแต่ระดับรากหญ้าจนถึงระดับชาติ

กลยุทธ์ 1.6 พัฒนาเจ้าหน้าที่รัฐให้มีบทบาทไปในทิศทางที่ส่งเสริมสนับสนุนสหกรณ์ในลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาสหกรณ์ ตามหลักการสหกรณ์ เพื่อประโยชน์ของสมาชิก ชุมชน สังคม และประเทศ

แนวทางดำเนินการ

1.6.1 การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐ

1) กำหนดให้มีกระบวนการพัฒนาวิสัยทัศน์เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์โดยการเรียนรู้เชิงเปรียบเทียบจากขบวนการสหกรณ์สากล

2) สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่รัฐพัฒนาศักยภาพและความพร้อมในการทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำ สนับสนุน ส่งเสริมสหกรณ์

3) จัดให้มีกระบวนการเรียนรู้แก่เจ้าหน้าที่รัฐให้มีความรอบรู้ที่เกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ และสามารถให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่สหกรณ์ได้

4) พัฒนาให้มีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการส่งเสริมงานสหกรณ์

1.6.2 กำหนดแผนงานที่จะสร้างเวทีเรียนรู้ร่วมกับสหกรณ์ในทุกระดับเพื่อการกำหนดแนวทางการส่งเสริมได้อย่างเหมาะสม

1.6.3 สนับสนุนและพัฒนาให้มีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัยเพื่อการวางแผนในการส่งเสริมและการพัฒนาระบบสนับสนุน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพของสหกรณ์ (องค์กร)

กลุ่มเป้าหมาย : สหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์

กลยุทธ์ 2.1 พัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานของสหกรณ์

แนวทางดำเนินการ

2.1.1 กำหนดมาตรการการจัดตั้งสหกรณ์

1) ทบทวนมาตรการและกระบวนการจัดตั้งสหกรณ์ เพื่อให้มีสหกรณ์ที่เป็นสหกรณ์แท้อยู่ได้อย่างยั่งยืนและสามารถเป็นที่พึ่งของสมาชิกได้อย่างแท้จริง

2) กำหนดมาตรการให้มีการเตรียมความพร้อมแก่บุคลากรด้านหลักการวิธีการสหกรณ์และการวางระบบบัญชีสหกรณ์ก่อนการจัดตั้งสหกรณ์

3) จัดตั้งคณะที่ทำงานเพื่อศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติและดำเนินการกับสหกรณ์ที่มีปัญหาการดำเนินงานและล้มเหลวให้หมดไปจากขบวนการสหกรณ์

2.1.2 ให้สหกรณ์มีแผนพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ

1) รณรงค์ให้สหกรณ์ทุกแห่งมีแผนงานการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรเพื่อประโยชน์ของสมาชิก มีประสิทธิภาพและความยั่งยืนของสหกรณ์ ชุมชน สังคมและประเทศ

2) สนับสนุนส่งเสริมให้สหกรณ์มีแผนการให้การศึกษาอบรม สมาชิก กรรมการดำเนินการ และฝ่ายจัดการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

3) สนับสนุนให้สหกรณ์มีกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก กลุ่มสมาชิกและสหกรณ์เพื่อความเข้าใจอันดี และการสร้างพลังความมีส่วนร่วมจากสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์

2.1.3 สนับสนุนให้สหกรณ์จัดทำแผนกลยุทธ์

1) สนับสนุนให้สหกรณ์ทุกแห่งในทุกระดับจัดทำแผนกลยุทธ์ของสหกรณ์ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมที่คำนึงถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมของสหกรณ์ เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการดำเนินงานของสหกรณ์

2) ใช้แผนกลยุทธ์สหกรณ์เป็นกลไกในการสร้างจินตทัศน์ร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสหกรณ์ ได้แก่ สมาชิก/ผู้แทนสมาชิก กรรมการดำเนินการ ฝ่ายจัดการ ผู้ตรวจสอบกิจการ และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ

2.1.4 สนับสนุนส่งเสริมให้สหกรณ์ มีทรัพยากรที่เหมาะสมทั้งด้านทรัพยากรบุคคล เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี ระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ

2.1.5 กำหนดมาตรการให้สหกรณ์มีการพิจารณาปรับปรุง ข้อบังคับและระเบียบที่เอื้อต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การมีส่วนร่วมของสมาชิก โปร่งใส และตรวจสอบได้

2.1.6 สนับสนุนส่งเสริมให้สหกรณ์กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของสหกรณ์แต่ละแห่งเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานของสหกรณ์

กลยุทธ์ 2.2 สร้างความเป็นธรรมาภิบาลในสหกรณ์ให้เกิดการยอมรับ และเชื่อมั่นในสหกรณ์

แนวทางดำเนินการ

2.2.1 รณรงค์ให้สหกรณ์ทุกแห่งและทุกระดับมีแผนการดำเนินงานที่นำไปสู่การเป็นสหกรณ์ภิบาล

1) จัดทำตำรา/เอกสารแนะนำขั้นตอนและกระบวนการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การเป็นธรรมาภิบาลในสหกรณ์เพื่อเผยแพร่ในขบวนการสหกรณ์

2) ให้การศึกษาอบรม เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องธรรมาภิบาล (สหกรณ์ภิบาล) แก่กรรมการ และฝ่ายจัดการสหกรณ์อย่างทั่วถึง

3) ใช้กลไกผู้ตรวจการสหกรณ์ติดตามประเมินผลความเป็นธรรมาภิบาลในสหกรณ์

4) จัดทำเนียบรายชื่อสหกรณ์ที่เป็นธรรมาภิบาลและเผยแพร่สาธารณชนทุกปี

กลยุทธ์ 2.3 สร้างความมั่นคงและยั่งยืนในการดำเนินงานสหกรณ์

แนวทางดำเนินการ

2.3.1 การสร้างพันธมิตรและการเชื่อมโยงเครือข่าย

1) รณรงค์ให้สหกรณ์มีแผนการดำเนินงานในการสร้างพันธมิตรกับองค์กรอื่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการแข่งขันได้

2) ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างพันธมิตร และการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างสหกรณ์และองค์กรอื่นในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน

2.3.2 การใช้หลักความคุ้มค่าในการลงทุน

1) สนับสนุนให้ฝ่ายบริหารจัดการสหกรณ์ตระหนักเห็นความสำคัญของการใช้หลักความคุ้มค่าในการลงทุนเป็นเกณฑ์การตัดสินใจในการลงทุนหรือกิจการด้านธุรกิจ

2) สนับสนุนให้สหกรณ์เลิกประกอบธุรกิจหรือกิจกรรมที่ดำเนินการขาดทุนและไม่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิก

2.3.3 ต้องไม่ให้การสนับสนุนเงินอุดหนุนตามโครงการความช่วยเหลือของรัฐแก่สหกรณ์ที่ยังไม่มีศักยภาพและความพร้อมเพียงพอหรือไม่ได้อยู่ในกรอบภารกิจของสหกรณ์

กลยุทธ์ 2.4 พัฒนาให้สหกรณ์เป็นองค์กรที่พึ่งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของสมาชิกได้อย่างแท้จริง

แนวทางดำเนินการ

2.4.1 เผยแพร่แนวคิดเรื่องการจัดสวัสดิการที่เอื้อประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิก (ในลักษณะที่ถูกกฎหมาย) แก่สหกรณ์อย่างทั่วถึง

2.4.2 สนับสนุนให้สหกรณ์มีเครือข่ายความร่วมมือ ในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการต่างๆ ที่เอื้อประโยชน์แก่สมาชิกสหกรณ์ในขบวนการสหกรณ์อย่างกว้างขวาง

2.4.3 สนับสนุนส่งเสริมให้สหกรณ์จัดสรรกำไรสุทธิในการจัดสวัสดิการ และกิจกรรมด้านสังคมและวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับความต้องการและวิถีการดำเนินชีวิตของสมาชิกสหกรณ์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาโครงสร้างขบวนการสหกรณ์และระบบเครือข่าย

กลุ่มเป้าหมาย : สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย สหกรณ์ขั้นปฐม ชุมนุมสหกรณ์ หน่วยงานของรัฐ เอกชน องค์กรประชาชน

กลยุทธ์ 3.1 พัฒนาองค์กรกลางระดับสูงของขบวนการสหกรณ์ให้มีศักยภาพและความพร้อมในการประกอบการภารกิจที่พึงมีต่อขบวนการสหกรณ์

แนวทางดำเนินการ

3.1.1 การพัฒนาการดำเนินงานของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย(สสท.)

1) การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อทบทวนสถานภาพของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย(สสท.) เพื่อให้เอื้อต่อการดำเนินงาน

2) สนับสนุนให้ สสท. มีแผนพัฒนาที่มีกรอบเวลาและทิศทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ และมีภารกิจชัดเจนเรื่องการพัฒนาโครงสร้างและระบบงานที่เอื้อต่อการดำเนินงานที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์

3) ผลักดันให้ข้อบังคับของ สสท. มีแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการดำเนินการที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4) รณรงค์ให้สหกรณ์และขบวนการสหกรณ์ตระหนักถึงบทบาทภารกิจของ สสท. ในฐานะขององค์กรกลางของขบวนการสหกรณ์ และให้ความร่วมมืออย่างเหนียวแน่น

3.1.2 การสนับสนุน และส่งเสริม สสท.

1) สนับสนุนส่งเสริมให้ สสท. มีบทบาทในการประสานความร่วมมือกับชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ และสหกรณ์ต่างๆ เพื่อพัฒนาขบวนการสหกรณ์

2) ปรับเปลี่ยนการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ และการฝึกอบรมแก่สหกรณ์จากที่รัฐให้โดยตรงกับสหกรณ์ผ่านมาทาง สสท. ให้มากขึ้น

กลยุทธ์ 3.2 ทบทวนประเภทสหกรณ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความต้องการของสมาชิกอย่างแท้จริง และแก้ปัญหาการดำเนินการที่ผิดกฎหมายของสหกรณ์ที่เป็นอยู่

แนวทางดำเนินการ

3.2.1 จัดให้มีคณะทำงานเพื่อกำหนดมาตรการและแผนการดำเนินการในการปรับปรุงประเภทสหกรณ์ และการติดตามประเมินผล

3.2.2 ปรับปรุงกฎหมาย/ข้อบังคับสหกรณ์ให้เอื้อต่อการจัดตั้ง การดำเนินงานสหกรณ์ตามประเภทที่กำหนด

3.2.3 สนับสนุนการศึกษาวิจัย เพื่อหาข้อสรุปเรื่องประเภทสหกรณ์ กรอบภารกิจของสหกรณ์ประเภทต่างๆ ตลอดจนโครงสร้างขบวนการสหกรณ์

3.2.4 จัดให้มีการทำประชาพิจารณ์ เรื่องประเภทสหกรณ์อย่างทั่วถึง

กลยุทธ์ 3.3 ทบทวนและปรับปรุงโครงสร้างองค์กรสหกรณ์ขั้นปฐมให้มีโครงสร้างการบริหารงานที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา สู่ความเป็นอิสระ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีความเป็นธรรมาภิบาล

แนวทางดำเนินการ

3.3.1 ดำเนินการโครงการวิจัยเพื่อค้นหารูปแบบโครงสร้างสหกรณ์ขั้นปฐมที่เหมาะสม

3.3.2 จัดให้มีกระบวนการประชาพิจารณ์ เพื่อการเผยแพร่แนวคิด สร้างความเข้าใจ และให้ได้ข้อมูลความรู้มาใช้ในกระบวนการปรับปรุงโครงสร้างสหกรณ์

3.3.3 จัดให้มีคณะทำงานพัฒนาโครงสร้างสหกรณ์เพื่อประสานความร่วมมือกับขบวนการสหกรณ์ในการจัดทำแผนปฏิบัติการ และกระบวนการติดตามประเมินผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายภายในเวลาที่กำหนด

กลยุทธ์ 3.4 ปรับปรุงโครงสร้างขบวนการสหกรณ์ให้เข้มแข็ง และเอื้อต่อการให้บริการสมาชิกตามแนวทางของการผสมผสานในแนวดิ่งจากล่างขึ้นสู่บน

แนวทางดำเนินการ

3.4.1 สนับสนุนให้ขบวนการสหกรณ์จัดทำแผนทิศทางและแผนปฏิบัติการ

1) สนับสนุนให้มีการจัดทำแผนทิศทางของขบวนการสหกรณ์ประเภทต่างๆ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของสหกรณ์สมาชิกในขบวนการ โดยมีชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติในประเภทนั้นๆ เป็นแกนนำและให้มีกรอบเวลาของแผนและทิศทางไปในทางเดียวกับแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

2) ผลักดันให้ชุมนุมระดับชาติของขบวนการสหกรณ์แต่ละประเภทมีแผนพัฒนาที่ชัดเจน สอดคล้องกับแผนทิศทางของขบวนการสหกรณ์มีจุดมุ่งหมายชัดเจนในการให้การเกื้อหนุนสหกรณ์สมาชิก ทั้งด้านธุรกิจและวิชาการ และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

3) ผลักดันให้มีแผนความร่วมมือระหว่างขบวนการสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ ทั้งในด้านธุรกิจ วิชาการ โดยมี สสท.เป็นแกนนำ

3.4.2 กำหนดคุณสมบัติของกรรมการดำเนินการชุมนุมระดับชาติ และ สสท.

1) ผลักดันให้ข้อบังคับของชุมนุมระดับชาติเอื้อต่อการได้มาซึ่งกรรมการดำเนินการที่พึงประสงค์ เป็นตัวแทนของสหกรณ์สมาชิกอย่างแท้จริง

2) กำหนดเงื่อนไขให้ผู้ที่สมัครเป็นกรรมการของ สสท./ชุมนุมสหกรณ์ต้องผ่านการกลั่นกรองคุณสมบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดจากที่ประชุม คพช. ก่อน

3.4.3 ผลักดันให้มีการพิจารณาทบทวนโครงสร้างของขบวนการแต่ละประเภท โดยใช้ข้อมูลจากองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมและให้มี สสท. และชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติเป็นแกนนำ

3.4.4 สนับสนุนให้มีกระบวนการติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้โครงสร้างขบวนการสหกรณ์ที่เปลี่ยนแปลง ทั้งในมุมมองของขบวนการสหกรณ์แต่ละประเภทและภาพรวม

กลยุทธ์ 3.5 พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในขบวนการสหกรณ์ และภายนอกขบวนการสหกรณ์เพื่อให้เกิดพลังความร่วมมือ อันจะนำไปสู่การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ความสามารถในการแข่งขัน และความยั่งยืนของสหกรณ์ในขบวนการสหกรณ์

แนวทางดำเนินการ

3.5.1 รณรงค์ให้สหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์ ภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือและให้การสนับสนุนไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในภาพรวมของขบวนการสหกรณ์

3.5.2 ประชาสัมพันธ์ กรอบวิสัยทัศน์และภารกิจของแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อการสร้างความเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายพัฒนาที่ชัดเจนสอดคล้องกับแผนทิศทางของขบวนการสหกรณ์ มีจุดมุ่งหมายชัดเจนในการให้การเกื้อหนุนสหกรณ์สมาชิก ทั้งด้านธุรกิจและวิชาการ และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

3.5.3 ดำเนินการโครงการวิจัยเครือข่ายความร่วมมือ

1) ดำเนินโครงการวิจัยในลักษณะโครงการนำร่อง เพื่อสร้างเวทีการเรียนรู้ร่วมกันในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งสหกรณ์ที่จดทะเบียน ไม่จดทะเบียน และองค์กรอื่น โดยมุ่งเน้นไปที่ประโยชน์ของสมาชิก ความมีประสิทธิภาพและยั่งยืนขององค์กร/สหกรณ์ ชุมชน สังคม และประเทศ

2) นำองค์ความรู้ สารสนเทศจากโครงการวิจัยนำร่องไปสู่กระบวนการกำหนดนโยบายสนับสนุนของขบวนการสหกรณ์และภาครัฐ เพื่อการบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์สหกรณ์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายสหกรณ์

กลุ่มเป้าหมาย : พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ 4.1 ปรับปรุงโครงสร้างและระบบกฎหมายสหกรณ์ให้ง่ายต่อความเข้าใจ

แนวทางดำเนินการ

4.1.1 พัฒนาระบบกฎหมายสหกรณ์ที่เหมาะสมกับขบวนการสหกรณ์ไทย และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

1) ศึกษาเปรียบเทียบข้อดีข้อด้อยของกฎหมายสหกรณ์ในประเทศต่างๆ

2) จัดให้มีคณะทำงานจัดหมวดหมู่และบทบัญญัติของกฎหมายให้ง่ายแก่การศึกษาและนำไปใช้

กลยุทธ์ 4.2 ยกร่างกฎหมายฉบับใหม่ให้มีเนื้อหาของกฎหมายที่เอื้อต่อการดำเนินงานของสหกรณ์และการพัฒนาขบวนการสหกรณ์

แนวทางดำเนินการ

4.2.1 แต่งตั้งขบวนการยกร่างกฎหมายที่ประกอบด้วยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเข้าใจเรื่องวัตถุประสงค์และนโยบายของกฎหมายสหกรณ์

1) ศึกษาวิจัยเพื่อค้นหารูปแบบและเนื้อหากฎหมายที่เอื้อต่อการดำเนินงานของสหกรณ์และการพัฒนาขบวนการสหกรณ์

2) จัดให้มีกระบวนการประชาพิจารณ์ร่างกฎหมายในทุกส่วนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบสนับสนุนขบวนการสหกรณ์

กลุ่มเป้าหมาย : สนับสนุนด้านวิชาการ ด้านการเงิน ด้านการตลาด ด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ ด้านการบริหารจัดการ และด้านการดูแลตรวจสอบ

กลยุทธ์ 5.1 สนับสนุนด้านวิชาการให้เอื้อต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ตามวิสัยทัศน์ในแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

แนวทางดำเนินการ

5.1.1 จัดตั้งศูนย์บริการวิชาการด้านการสหกรณ์

1) จัดให้มีศูนย์/สถาบันที่ปรึกษาด้านบริหารจัดการ และการแก้ไขปัญหาของสหกรณ์

2) จัดตั้งศูนย์พัฒนาเอกสารข้อมูลทางวิชาการด้านสหกรณ์และการเผยแพร่

3) สนับสนุนให้มี “คลังสมองด้านสหกรณ์” เพื่อทำหน้าที่กลั่นกรองความคิดและให้คำปรึกษาแนะนำแก่ขบวนการสหกรณ์ให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกหลักวิธีการสหกรณ์และให้มีการปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

5.1.2 การดำเนินการโครงการวิจัยด้านการสหกรณ์

1) จัดทำแผนทิศทางการวิจัยด้านสหกรณ์ในภาพรวม เพื่อประสานงานจัดหาแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัยอย่างเหมาะสม

2) ดำเนินการโครงการประสานงานเพื่อพัฒนากรอบโจทย์วิจัยที่จะหยิบยื่นองค์ความรู้และสารสนเทศสำหรับการพัฒนาขบวนการสหกรณ์

5.1.3 การเผยแพร่ข้อมูลวิชาการด้านการสหกรณ์

1) จัดทำ “สรุปสถานการณ์ความเคลื่อนไหวของขบวนการสหกรณ์ในรอบปี” ในลักษณะของการเชื่อมโยงสารสนเทศจากสหกรณ์ระดับรากหญ้า ระดับชาติ เพื่อทราบความเคลื่อนไหวและถ่ายเทประสบการณ์งานสหกรณ์ระหว่างกันในขบวนการสหกรณ์

2) จัดทำ Web-site และสื่อสารสนเทศรูปแบบต่างๆ เพื่อเผยแพร่งานวิชาการด้านสหกรณ์

3) สนับสนุนให้มีสื่อประชาสัมพันธ์งานวิชาการแก่ขบวนการสหกรณ์ และสาธารณชนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และครอบคลุมทุกฝ่ายอย่างทั่วถึง

4) จัดตั้งชมรมนักวิชาการ/นักวิจัย/วิทยากรด้านสหกรณ์

5) จัดทำปริทัศน์ผลงานวิชาการสหกรณ์ทุกรอบ 5 ปี เพื่อการเผยแพร่และการนำไปใช้

5.1.4 การอุดหนุนและสนับสนุนการสัมมนาทางวิชาการ

1) สนับสนุนเงินอุดหนุนการจัดสัมมนาทางวิชาการสหกรณ์ให้มากขึ้น

2) สนับสนุนให้มีโครงการความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่าง สสท. แหล่งทุนสนับสนุนและสหกรณ์ทั้งในและต่างประเทศ

5.1.5 จัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของสหกรณ์เพื่อเป็นกลไกในการสร้างความเข้าใจเรื่องสหกรณ์

กลยุทธ์ 5.2 สนับสนุนด้านการเงินให้มีระบบการเงินที่เอื้อต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์

แนวทางดำเนินการ

5.2.1 สร้างกลไกและการเชื่อมโยงด้านการเงิน

1) สร้างกลไกและวิธีการเชื่อมโยงด้านการเงิน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สหกรณ์ภายในขบวนการสหกรณ์

2) ใช้กลไกกองทุนต่างๆ ที่มีอยู่ เช่น กองทุน กพส. ให้มีขอบเขตกว้างขวางและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ให้มากขึ้น

5.2.2 การจัดตั้งสถาบันการเงินกลางของสหกรณ์

1) สนับสนุนให้มีองค์กรที่ทำหน้าที่ “สถาบันการเงินกลางของขบวนการสหกรณ์” ในทิศทางที่เอื้อประโยชน์ต่อขบวนการสหกรณ์อย่างแท้จริง

2) สนับสนุนให้มีกองทุนประกันเงินฝากในขบวนการสหกรณ์

3) สนับสนุนให้มีกองทุนรักษาเสถียรภาพทางการเงินในขบวนการสหกรณ์

5.2.3 เปิดช่องทางการอุดหนุนด้านการเงินแก่ชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติที่มีแผนงาน/โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกให้มากขึ้น

กลยุทธ์ 5.3 สนับสนุนด้านการตลาดแก่ขบวนการสหกรณ์

แนวทางดำเนินการ

5.3.1 การสนับสนุนข้อมูลด้านการตลาด

1) จัดตั้งศูนย์สนับสนุนข้อมูลทางการตลาด เพื่อทำหน้าที่รายงาน วิเคราะห์และจัดทำระบบสารสนเทศทางการตลาดเผยแพร่แก่สหกรณ์อย่างทั่วถึง

2) ให้การศึกษากรอบความรู้ด้านการตลาดแก่บุคลากรของสหกรณ์อย่างทั่วถึง

3) จัดทำระบบสารสนเทศผลิตผลการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์รายปีและที่คาดคะเนจำแนกตามประเภทและมาตรฐานของผลิตผล

4) สนับสนุนและวางแผนพัฒนาระบบ E-commerce ในขบวนการสหกรณ์อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงศักยภาพและความพร้อมของสหกรณ์เป็นสำคัญ

5) ศึกษาและเผยแพร่ข้อกำหนด/เงื่อนไขขององค์การการค้าโลก แก่สหกรณ์ที่มีโอกาสทำธุรกิจกับตลาดต่างประเทศ

5.3.2 ประสานและทำความเข้าใจกับหน่วยงานภาครัฐ

1) จัดให้มีกระบวนการทำความเข้าใจกับรัฐ เพื่อให้รัฐเข้าใจและสนับสนุนให้สหกรณ์ได้มีโอกาสทำหน้าที่การตลาด ด้านปัจจัยการผลิต และผลผลิตด้านการเกษตรตามนโยบายรัฐให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

2) ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อวางแผนสำหรับการจำหน่ายสินค้าของสหกรณ์ล่วงหน้า

5.3.3 การวิจัยและพัฒนา Value Chain สำหรับสินค้าและผลิตภัณฑ์ของสมาชิกสหกรณ์

1) สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบ Value Chain สำหรับสินค้าและผลิตภัณฑ์ของสมาชิกสหกรณ์

2) เผยแพร่แนวคิดเรื่องเครือข่ายธุรกิจในลักษณะ Value Chain แก่สหกรณ์อย่างทั่วถึง

3) สนับสนุนการพัฒนาการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ ระหว่างสหกรณ์และองค์กรต่างๆ เพื่อให้เกิด Value Chain

5.3.4 สนับสนุนการวิจัยเพื่อวางแผนด้านการผลิตสินค้าของสมาชิกสหกรณ์ และเผยแพร่แก่สหกรณ์

5.3.5 การอุดหนุนและการพัฒนาการตลาดแก่สหกรณ์

1) ให้เงินอุดหนุนการพัฒนาตลาดแก่สหกรณ์ที่มีศักยภาพให้เพียงพอ

2) เสริมสร้างตลาดกลางหรือศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ให้มีความเข้มแข็งและเอื้อประโยชน์แก่สมาชิกสหกรณ์อย่างแท้จริง

3) สนับสนุนให้สินค้าของสมาชิก/กลุ่มสตรีสหกรณ์ได้มาตรฐานสินค้าสหกรณ์และมาตรฐาน อย.

กลยุทธ์ 5.4 สนับสนุนด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์

แนวทางดำเนินการ

5.4.1 สนับสนุนให้มีการพัฒนานำเทคโนโลยีในการปรับใช้เพื่อพัฒนาบริการแก่สมาชิกสหกรณ์ เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานสหกรณ์ เช่น บัตรเอทีเอ็ม บัตรอัจฉริยะ ระบบธนาคารส่วนตัว เป็นต้น

5.4.2 การพัฒนาระบบสารสนเทศและระบบเครือข่าย

1) พัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปที่เหมาะสมกับงานสหกรณ์ด้านต่างๆ

2) จัดตั้งศูนย์สารสนเทศสหกรณ์เพื่อเป็นแม่ข่ายการวางระบบ การรวบรวมวิเคราะห์และเผยแพร่สารสนเทศด้านต่างๆ ในเครือข่ายขบวนการสหกรณ์

3) สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศในขบวนการสหกรณ์ ได้แก่สารสนเทศทางวิชาการ กฎหมาย การเงิน บัญชี การเกษตร การตลาด และอื่นๆ

กลยุทธ์ 5.5 สนับสนุนด้านการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนาองค์กร(สหกรณ์)

แนวทางดำเนินการ

5.5.1 การสนับสนุนการถ่ายทอดประสบการณ์ด้านการบริหาร

1) สนับสนุนโครงการสหกรณ์พี่สอนน้อง เพื่อให้สหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จได้ถ่ายทอดประสบการณ์ ช่วยเหลือและร่วมมือกันพัฒนาสหกรณ์อื่น

2) สนับสนุนให้กลไกของชมรมผู้จัดการสหกรณ์ เป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการบริหารจัดการสหกรณ์ที่ทันสมัย

3) สนับสนุนให้ฝ่ายบริหารจัดการสหกรณ์ได้มีโอกาสศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับสหกรณ์ในต่างประเทศเพื่อนำมาปรับใช้

5.5.2 การศึกษาและกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จด้านการบริหารของสหกรณ์

1) ศึกษาและกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการสหกรณ์ เพื่อการบรรลุความสำเร็จในฐานะเป็นสหกรณ์

2) จัดทำระบบประเมินคุณภาพ/จัดชั้นสหกรณ์เพื่อใช้เป็นกลไกในการสนับสนุนอย่างเหมาะสม

3) การจัดตั้งสถาบันจัดชั้น/อันดับสหกรณ์

4) จัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสหกรณ์ และเผยแพร่ผ่านทางเวปไซต์

5.5.3 จัดเตรียมระบบสนับสนุนในด้านการให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสหกรณ์ในลักษณะของการจัดทำแผนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม

5.5.4 กำหนดมาตรการให้สหกรณ์ตั้งใหม่มีการเตรียมความพร้อมเรื่องของระบบบัญชีก่อนการดำเนินการ

5.5.5 พัฒนาเจ้าหน้าที่รัฐให้มีความรอบรู้ในการให้คำแนะนำเรื่องการบริหารจัดการสหกรณ์

กลยุทธ์ 5.6 สนับสนุนด้านการดูแลตรวจสอบอย่างเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์

แนวทางดำเนินการ

5.6.1 กำหนดมาตรฐานและจรรยาบรรณ

1) กำหนดมาตรฐานทางวิชาชีพให้ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

2) กำหนดจรรยาบรรณทางวิชาชีพของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

3) จัดตั้งสภา/สมาคมผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

5.6.2 สนับสนุนระบบเตือนภัย

1) พัฒนาระบบสัญญาณเตือนภัยสำหรับสหกรณ์

2) จัดให้มีอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ประเภทต่างๆ

5.6.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมนุมสหกรณ์ให้บริการตรวจสอบกิจการสหกรณ์แก่สหกรณ์สมาชิก

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์

กลุ่มเป้าหมาย : นักการเมือง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ พระสงฆ์และบุคลากรของศาสนาต่างๆ เยาวชน สื่อมวลชน ประชาชนทั่วไปและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ 6.1 สร้างความเข้าใจให้นักการเมืองเห็นความสำคัญและสนับสนุนนโยบายด้านสหกรณ์อย่างเหมาะสม

แนวทางดำเนินการ

6.1.1 สร้างผู้นำในองค์กรชุมชนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์

6.1.2 ผลักดันให้ผู้นำในองค์กรชุมชนมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจด้านสหกรณ์แก่นักการเมืองท้องถิ่น

6.1.3 หาโอกาสให้ได้สร้างความรู้ ความเข้าใจด้านสหกรณ์ในที่ประชุมรัฐสภา

กลยุทธ์ 6.2 ปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจด้านสหกรณ์และการตระหนักเห็นความสำคัญของสหกรณ์ให้แก่เยาวชน

แนวทางดำเนินการ

6.2.1 ผลักดันการเรียนการสอนวิชาการสหกรณ์ในสถานศึกษา

1) ผลักดันให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาการสหกรณ์ในสถานศึกษาในทุกระดับ

2) สนับสนุนให้ผู้นำสหกรณ์ในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนวิชาสหกรณ์ในสถานศึกษา

3) พัฒนาตำราและเอกสารประกอบการเรียนการสอนและหนังสืออ่านประกอบนอกห้องเรียนด้านสหกรณ์

6.2.2 สนับสนุนกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา

1) ผลักดันให้มีกิจกรรมด้านสหกรณ์ในสถานศึกษา เพื่อเปิดโอกาสนักเรียนได้เรียนรู้เรื่องสหกรณ์จากประสบการณ์ตรง

2) สนับสนุนสหกรณ์ให้ส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนสหกรณ์

3) สนับสนุนให้มีการเชิดชูเกียรติ เยาวชนดีเด่นด้านสหกรณ์ในโอกาสวันเด็กแห่งชาติทุกปี

4) จัดให้มีกองทุนให้การศึกษาแก่เยาวชนดีเด่นด้านสหกรณ์

กลยุทธ์ 6.3 พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ พระสงฆ์และบุคลากรของศาสนาต่างๆ ให้มีความรู้และความเข้าใจวิชาการด้านสหกรณ์ เพื่อให้การสนับสนุนกิจกรรมและถ่ายทอดวิชาการด้านสหกรณ์ได้อย่างถูกต้อง

แนวทางดำเนินการ

6.3.1 พัฒนาครูผู้สอนวิชาการสหกรณ์ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถถ่ายทอดวิชาการด้านสหกรณ์ได้อย่างถูกต้อง

6.3.2 ผลักดันให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ พระสงฆ์และบุคลากรของศาสนาต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์

6.3.3 เชิดชูเกียรติ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ดีเด่นด้านสหกรณ์

กลยุทธ์ 6.4 สร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับสื่อมวลชน

แนวทางดำเนินการ

6.4.1 สนับสนุนให้เกิดเวทีพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสื่อมวลชนกับบุคคลในสหกรณ์

6.4.2 เชิดชูและสนับสนุนสื่อมวลชนดีเด่นด้านสหกรณ์

กลยุทธ์ 6.5 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักเห็นความสำคัญของสหกรณ์

แนวทางดำเนินการ

6.5.1 เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจด้านสหกรณ์ผ่านสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง

6.5.2 ประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านสหกรณ์ผ่านสื่อรูปต่างๆ ที่อยู่ในความสนใจของประชาชนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

6.5.3 จัดให้มีกิจกรรมเผยแพร่งานสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง

6.5.4 รณรงค์ให้สหกรณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ 6.6 พัฒนาความรู้แก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้รู้และเข้าใจงานสหกรณ์อย่างถูกต้องเพื่อสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนงานสหกรณ์อย่างถูกต้องเหมาะสม

แนวทางดำเนินการ

6.6.1 จัดให้มีเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างผู้บริหารหน่วยงานหลักที่ส่งเสริมด้านสหกรณ์ และผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

6.6.2 เผยแพร่และประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติแก่ผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง

บทที่ 5
การบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาการสหกรณ์

การที่จะทำให้ยุทธศาสตร์การพัฒนาการสหกรณ์สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนพัฒนาการสหกรณ์ นั้น กระบวนการบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาการสหกรณ์โดยหน่วยงานของรัฐร่วมกับขบวนการสหกรณ์ จะต้องดำเนินการตามกลยุทธ์ แนวทางดำเนินการตามความเหมาะสมและศักยภาพของแต่ละองค์กร โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือการพัฒนาการสหกรณ์ทั้งขบวนการ ดังนั้น จึงได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาการสหกรณ์ไว้ดังนี้

1. แนวทางดำเนินงาน

หลังจากแผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. 2546-2549 ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (คพช.) และคณะรัฐมนตรีแล้ว กรมส่งเสริมสหกรณ์ในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ จะได้ดำเนินการเพื่อผลักดันกระบวนการแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐและขบวนการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 การชี้แจงทำความเข้าใจกับหน่วยงานของรัฐและขบวนการสหกรณ์ โดยการจัดประชุมชี้แจงยุทธศาสตร์พัฒนาการสหกรณ์แก่หน่วยงานของรัฐและผู้บริหารของขบวนการสหกรณ์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจในยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนาการสหกรณ์ เพื่อจะได้นำไปกำหนดเป็นกรอบแผนงาน/โครงการ และวางแผนด้านงบประมาณกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ ให้สอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาการสหกรณ์

1.2 ปรับปรุงกลไกการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐและขบวนการสหกรณ์ รณรงค์สร้างความเข้าใจให้มีการบริหารจัดการกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกันภายใต้ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์แนวทางดำเนินการของแผนพัฒนาการสหกรณ์ และมีการจัดลำดับความสำคัญ

1.3 การบูรณาการของหน่วยงานของรัฐและขบวนการสหกรณ์ ในการแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาการสหกรณ์ไปสู่แผนงาน/โครงการให้สำเร็จผลอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานของรัฐและขบวนการสหกรณ์จำเป็นต้องจัดทำแผนงาน/โครงการเชิงบูรณาการเข้าด้วยกัน

2. การนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ

เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำแนวทางดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ไปแปลงเป็นแผนงาน/โครงการได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงได้จัดลำดับความสำคัญของแนวทางดำเนินการและกำหนดหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบดำเนินการในแต่ละกลยุทธ์ไว้ ดังนี้

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	กลยุทธ์	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
1. การพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์	1.1 พัฒนาสมาชิก/ผู้แทนสมาชิกให้มีศักยภาพในฐานะเจ้าของ ผู้ใช้บริการ และบริหารจัดการสหกรณ์อย่างถูกต้องเหมาะสม	กสส.,กตส., สสท.,ชุมนุมฯ, สหกรณ์
	1.2 พัฒนากรรมการดำเนินการสหกรณ์ให้มีศักยภาพในการบริหารงานสหกรณ์	กสส.,สสท., ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	1.3 พัฒนาผู้ตรวจสอบกิจการให้มีศักยภาพในการตรวจสอบกิจการสหกรณ์	กตส.,สสท., ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	1.4 พัฒนาฝ่ายจัดการสหกรณ์ที่มีศักยภาพในการทำหน้าที่บริหารจัดการสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	กสส., สสท., ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	1.5 พัฒนานักวิชาการ/วิทยากรให้มีความร่วมมือที่จะพัฒนาความรู้ และการให้บริการทางวิชาการแก่ขบวนการสหกรณ์	สสท.,ชุมนุมฯ ,สหกรณ์ สถาบันการศึกษา
	1.6 พัฒนาเจ้าหน้าที่รัฐให้มีบทบาทไปในทิศทางที่ส่งเสริมสนับสนุนสหกรณ์	กสส.,กตส. สหกรณ์
2. การพัฒนาคุณภาพของสหกรณ์ (องค์กร)	2.1 พัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานของสหกรณ์	กสส.,กตส.,สสท. ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	2.2 สร้างความเป็นธรรมาภิบาลในสหกรณ์ให้เกิดการยอมรับและเชื่อมั่นในสหกรณ์	กสส.,กตส.,สสท. ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	2.3 สร้างความมั่นคงและยั่งยืนในการดำเนินงานสหกรณ์	กสส.,กตส.,สสท. ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	2.4 พัฒนาให้สหกรณ์เป็นองค์กรที่พึ่งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของสมาชิกได้อย่างแท้จริง	กสส.,กตส.,สสท. ชุมนุมฯ,สหกรณ์.

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	กลยุทธ์	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
3. การพัฒนาโครงสร้างขบวนการสหกรณ์และระบบเครือข่าย	3.1 พัฒนาองค์กรกลางระดับสูงของขบวนการสหกรณ์ให้มีศักยภาพในการประกอบภารกิจที่พึงมีต่อขบวนการสหกรณ์	กสส.,สสท. ชุมนุมฯ
	3.2 ทบทวนประเภทสหกรณ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความต้องการของสมาชิกอย่างแท้จริงและแก้ปัญหาการดำเนินการที่ผิดกฎหมายของสหกรณ์	กสส.,สสท. ชุมนุมฯ
	3.3 ทบทวนและปรับปรุงโครงสร้างองค์กรสหกรณ์ขั้นปฐมให้มีโครงสร้างการบริหารงานที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาสู่ความเป็นอิสระ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีความเป็นธรรมาภิบาล	กสส.,สสท. ชุมนุมฯ
	3.4 ปรับปรุงโครงสร้างขบวนการสหกรณ์ให้เข้มแข็งและเอื้อต่อการให้บริการสมาชิกตามแนวทางของการผสมผสานในแนวดิ่งจากล่างขึ้นสู่บน	กสส.,สสท. ชุมนุมฯ
	3.5 พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในขบวนการสหกรณ์และภายนอกขบวนการสหกรณ์เพื่อให้เกิดพลังความร่วมมือ	กสส.,กตส.,สสท. ชุมนุมฯ
4. การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายสหกรณ์	4.1 ปรับปรุงโครงสร้างและระบบกฎหมายสหกรณ์ให้ง่ายต่อความเข้าใจ	กสส.,กตส., ขบวนการฯ, รัฐบาล.,รัฐสภา
	4.2 ยกร่างกฎหมายฉบับใหม่ให้มีเนื้อหาของกฎหมายที่เอื้อต่อการดำเนินงานของสหกรณ์และการพัฒนาขบวนการสหกรณ์	
5. การพัฒนาระบบสนับสนุนขบวนการสหกรณ์	5.1 สนับสนุนด้านวิชาการให้เอื้อต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ตามวิสัยทัศน์ในแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ	กสส.,สสท., ชุมนุมฯ , สกว., สถาบันการศึกษา
	5.2 สนับสนุนด้านการเงินให้มีระบบการเงินที่เอื้อต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์	ธกส.,กสส., ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	5.3 สนับสนุนด้านการตลาดแก่ขบวนการสหกรณ์	กสส.,พณ., ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	5.4 สนับสนุนด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์	กสส.,กตส.,สสท. ชุมนุมฯ
	5.5 สนับสนุนด้านการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนาองค์กร(สหกรณ์)	กสส.,กตส.,สสท. ชุมนุมฯ,สหกรณ์

ยุทธศาสตร์การพัฒนา	กลยุทธ์	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
	5.6 สนับสนุนด้านการดูแลตรวจสอบอย่างเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์	กสส.,กตส., ขบวนการฯ
6. การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์ให้ถูกต้องและเห็นความสำคัญของการสหกรณ์	6.1 สร้างความเข้าใจให้นักการเมืองเห็นความสำคัญและสนับสนุนนโยบายด้านสหกรณ์อย่างเหมาะสม	กสส.,สสท., ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	6.2 ปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจด้านสหกรณ์และการตระหนักเห็นความสำคัญของสหกรณ์ให้แก่เยาวชน	ศธ.,กสส.,สสท. ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	6.3 พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ พระสงฆ์และบุคลากรของศาสนาต่างๆ ให้มีความรู้และเข้าใจวิชาการด้านสหกรณ์	สถาบันการศึกษา กสส.,สสท., ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	6.4 สร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับสื่อมวลชน	กสส.,สสท., ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	6.5 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักเห็นความสำคัญของสหกรณ์	กสส.,สสท., ชุมนุมฯ,สหกรณ์
	6.6 พัฒนาความรู้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้รู้และเข้าใจงานสหกรณ์อย่างถูกต้อง	กสส.,สสท., ชุมนุมฯ,สหกรณ์

<u>หมายเหตุ</u> **กสส. คือ กรมส่งเสริมสหกรณ์**

กตส.	คือ	กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
สสท.	คือ	สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย
ชุมนุมฯ	คือ	ชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ
สธ.	คือ	กระทรวงสาธารณสุข
พณ.	คือ	กระทรวงพาณิชย์
ศธ.	คือ	กระทรวงศึกษาธิการ
สกว.	คือ	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
สถาบันการศึกษา	คือ	สถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนวิชาการสหกรณ์
พอช.	คือ	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
ขบวนการฯ	คือ	ขบวนการสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วย สหกรณ์ขั้นปฐม ชุมสหกรณ์ทุกระดับ และ สสท.

3. การติดตามและประเมินผล

3.1 การทำตัวชี้วัดในการติดตามประเมินผล เพื่อให้การวัดผลการดำเนินการและผลสำเร็จตามยุทธศาสตร์การพัฒนาการสหกรณ์ คณะอนุกรรมการร่างนโยบายและแผนพัฒนาการสหกรณ์จะต้องแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อจัดทำตัวชี้วัดในการติดตามประเมินผล

3.2 การติดตามและประเมินผล สำหรับในขั้นตอนของการดำเนินงานคณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินการจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการติดตามและประเมินผลมาใช้ทบทวนและปรับปรุงแนวทางดำเนินการและแผนงาน/โครงการต่อไป

ภาคผนวก

คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

ที่ 1 /2544

เรื่อง ปรับปรุงและแต่งตั้งคณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์

ตามคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ที่ 1/2543 สั่ง ณ วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2543 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ และคณะอนุกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนการขยายธุรกิจของสหกรณ์ รวม 2 คณะ นั้น

เพื่อความเหมาะสมและประโยชน์ในการปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมอบหมาย อาศัยอำนาจตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และมติที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ครั้งที่ 2/2544 เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2544 จึงยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ที่ 1/2543 สั่ง ณ วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2543 เฉพาะที่แต่งตั้งชุดคณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ กับปรับปรุงและแต่งตั้งคณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ใหม่ โดยมีองค์ประกอบของคณะอนุกรรมการ ดังนี้

1. อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	เป็นประธานอนุกรรมการ
2. อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	เป็นอนุกรรมการ
3. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	เป็นอนุกรรมการ
4. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (ในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ)	เป็นอนุกรรมการ
5. ผู้แทนสำนักงบประมาณ (ในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ)	เป็นอนุกรรมการ
6. ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) (ในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ)	เป็นอนุกรรมการ
7. ผู้ทรงคุณวุฒิ (รายชื่อลำดับที่ 1 ในคำสั่งแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ)	เป็นอนุกรรมการ
8. ประธานคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ ประเภทละ 1 คน	เป็นอนุกรรมการ

9. ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย	เป็นอนุกรรมการ
10. ประธานกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย	เป็นอนุกรรมการ
11. ผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมส่งเสริมสหกรณ์	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
12. หัวหน้าฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ กรมส่งเสริมสหกรณ์	เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ มีหน้าที่ดังนี้

1) จัดทำร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ เสนอคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

2) พิจารณาศึกษา วิเคราะห์และกลั่นกรองงานด้านนโยบายและแผนพัฒนาสหกรณ์ที่จะเสนอคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

3) นำเสนอมาตรการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนข้อขัดข้องที่ทำให้นโยบายและแผนพัฒนาการสหกรณ์ไม่บรรลุเป้าหมาย ต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

4) แต่งตั้งคณะทำงานได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2544

ลงนาม ชูชีพ หาญสวัสดิ์

(นายชูชีพ หาญสวัสดิ์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ประธานกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ
จัดทำร่างแผนแม่บทพัฒนาการสหกรณ์
วันที่ 7 - 8 กันยายน 2545
ณ ห้องประชุมกองฝึกอบรม กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรุงเทพฯ

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
	ข้าราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์	
1	นายชวาลวุฒิ ไชยนุวัติ	อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์
2	นายกนก คติการ	รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์
3	นายบรรเจิด สมหวัง	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและแผน (งานส่งเสริมสหกรณ์) เขต 2
4	นายสุรศักดิ์ นาคสวัสดิ์	ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านการบริหารการจัดการสหกรณ์
5	นางสาวจงกลณี ศรีประเสริฐ	ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านการบริหารการเงินสหกรณ์
6	นางวรรณะ เสนทอง	ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านพัฒนาการส่งเสริมงานสหกรณ์
7	นายเชาว์ปรีชา ศรีรอด	ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านการตลาดสหกรณ์
8	นายจุมพล ชละเอม	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพัฒนาสถาบัน
9	นางลาวัณย์ อินทชาติ	นักวิชาการสหกรณ์ 8 ว
10	นายไกรสร เมฆขจรวงษ์	นักวิชาการสหกรณ์ 8 ว
11	นายภานุวัฒน์ ณ นครพนม	นักวิชาการสหกรณ์ 8 ว
12	นางสาววรวัลย์ ศรีรอดปาน	นักวิชาการสหกรณ์ 8 ว
13	นายธรรมศิริ ไชยรัตน์	นักวิชาการสหกรณ์ 8 ว
14	นางโสภา กลิ่นกล่ำ	นักวิชาการสหกรณ์ 8 ว
15	นางดุษณี คานาพงศ์	นักวิชาการสหกรณ์ 8 ว
16	นางปองทิพย์ หอมไชยแก้ว	นักวิชาการสหกรณ์ 8 ว
17	นายไตรดา แจ้งแจ่มญาณ	นักวิชาการสหกรณ์ 8 ว
18	นางสาวกรนภา ชัยวัฒน์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7
19	นายอภิสิทธิ์ สิงห์กฤตยา	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7
20	นางสาวรุ่งนภา เจริญรัตน์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7
21	นายสมชิน วิจิตรสุข	หัวหน้าฝ่ายประมวลผลข้อมูล 7
22	นายพิเชษฐ์ วิริยะพาหะ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6
23	นายสุทธิพงศ์ รอดโกมิล	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6
24	นายโกญจนาท มายะการ	นักวิชาการสหกรณ์ 6 ว
25	นางสาวอัญชนา สุเมธเสนีย์	นักวิชาการสหกรณ์ 6 ว
26	นายบุญส่ง พานิชการ	ผู้อำนวยการกองแผนงาน
27	นายชัยวุฒิ มัณฑะนานนท์	เจ้าหน้าที่บริหารงานส่งเสริมสหกรณ์ 7

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
28	นายจิตรกร สามประดิษฐ์	ผู้ตรวจราชการกรม
29	นายเฉลิมบุญ สิริบูรณการ	ผู้อำนวยการกองคลัง
	ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	
1	นายสิงห์ทอง ชินวรรังสี	รองอธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
2	นายทรงพล พนาวงศ์	ผู้อำนวยการกองตรวจบัญชีที่ 2 ปฏิบัติราชการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักตรวจบัญชีสหกรณ์ส่วนกลาง
3	นางจิรภา อิสโรภาส	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบและสอบบัญชี
4	นางสาวจุฑามาศ ลิปิการถกล	นักวิชาการตรวจสอบบัญชี 8 ว
5	นางสาวพรพิมล ธนบัตรชัย	นักวิชาการตรวจสอบบัญชี 6 ว
6	นางสาวจรัสศรี แก้วเกาะสะบ้า	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 5
7	นางผาณิต บูรณ์โภคา	หัวหน้ากลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลสถิติการเงินเชิงวิจัย
8	นางสาวสุรีย์ ชนะโสภิคานนท์	นักสถิติ 7 ว
9	นางศิริพร โกมลเปลิน	เจ้าหน้าที่บริหารงานตรวจสอบบัญชี 7
10	นางสาวอุไรวรรณ เจริญผล	เจ้าหน้าที่บริหารงานตรวจสอบบัญชี 7
	ขบวนการสหกรณ์	
1	นพ.สมเกียรติ ธาตรีธร	ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ
2	นายวิรัตน์ เอี่ยมเอื้อยุทธ	ประธานสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย
3	นายวิทย์ ประทักษ์ใจ	ผู้อำนวยการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย
4	รศ.ดร.วรวุฒิ หิรัญรักษ์	ประธานกรรมการชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด
5	นายอนันต์ ชาตรูประชีวิน	ผู้จัดการชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด
6	นายบรรเจิด พฤฒิกิตติ	ประธานคณะกรรมการวางแผน ชสอ.
7	นายฐาปกรณ์ ภูวมาศ	ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายสินเชื่อและการตลาด ชสค.
8	นางสาวเครือวัลย์ บุญรินทร์	แทนผู้จัดการใหญ่ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแห่งประเทศไทย จำกัด
9	นายมาโนช ภู่ระย้บ	ผู้จัดการชุมนุมร้านสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด
10	นางสาวอรอนงค์ สุมานัส	เจ้าหน้าที่ธุรการ/บัญชี ชุมนุมร้านสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด
11	นายสุรวงศ์ วรรณปักษ์	ผู้จัดการฝ่ายอำนวยการและคณะกรรมการ ชสท.
12	นายไกรสิทธิ โรจนเกษตรชัย	ผู้จัดการฝ่ายผลิตผล ชสท.
13	นายวิฑูรย์ แนวพานิช	ประธานกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์บริการเดินรถแห่งประเทศไทย จำกัด
14	นายวิชัย ราชวงศ์	ประธานชมรมผู้จัดการสหกรณ์
15	นายชูชาติ อินสว่าง	ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรศรีประจันต์ จำกัด

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
16	พลตำรวจโทเฉลิม โรจนประดิษฐ์	ประธานกรรมการบริษัทสหประกันชีวิต จำกัด
17	นายประภัสสร ภาชนะทิพย์	รองผู้จัดการใหญ่บริษัทสหประกันชีวิต จำกัด
18	นายสุวิทย์ โบพานิชย์	ประธานสหพันธ์สมาชิกสหกรณ์แห่งประเทศไทย
19	รศ.ดร.บุญลือ เผือกผ่อง	ประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำกัด
20	นายวิเชียร ผลวัฒนสุข	ผู้จัดการสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด
21	นายอยู่ สมานมิตร	ประธานกรรมการสหกรณ์การเกษตรพิมาย จำกัด
22	นางเบญจมาส พรพิทักษ์พันธุ์	หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน สสท.
23	นางน้ำฝน สัมดี	เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ สสท.
	ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง	
1	รศ.ดร.สวัสดิ์ แสงบางปลา	กรรมการสันนิบาติสหกรณ์แห่งประเทศไทย
2	นายนุกูล กรยืนยงค์	อาจารย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3	รศ.อภิวันท์ กำลังเอก	อาจารย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4	นายพรชัย ศุภนิธิพัฒนา	อาจารย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5	ผช.ดร.สาโรช อังสุมาลิน	หัวหน้าภาควิชาสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6	นายเชิญ บำรุงวงค์	
7	นายไพโรจน์ สุจินดา	
8	นายไพบูลย์ แก้วเพทาย	
9	ดร.ปรีชา สิทธิกรณ์ไกร	อาจารย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์/กรรมการ ชสอ.
10	นายสอาด แก้วเกษ	
11	นายณรงค์ เปรมปรี	พนักงานสินเชื่อ สหกรณ์การเกษตรศรีประจันต์ จำกัด
12	นายเกียรติรัตน์ เล็กอุณากร	อาจารย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

ที่ 1 /2546

เรื่อง ปรับปรุงและแต่งตั้งคณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์

ตามที่ได้มีคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ที่ 1/2544 สั่ง ณ วันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2544 ปรับปรุงและแต่งตั้งคณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ ไว้แล้วนั้น

เนื่องจากการปรุงปรับโครงสร้างของระบบราชการ ได้ส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบของคณะอนุกรรมการชุดต่างๆ ฉะนั้น เพื่อความเหมาะสมและประโยชน์ในการปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมอบหมาย อาศัยอำนาจตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และมติที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ครั้งที่ 1/2546 เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2546 เห็นชอบให้ปรับปรุงแก้ไขคำสั่งดังกล่าว จึงยกเลิกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ที่ 1/2544 สั่ง ณ วันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2544 และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ขึ้นใหม่ ประกอบด้วย

1. อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	ประธานอนุกรรมการ
2. อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	อนุกรรมการ
3. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
4. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (ในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ)	อนุกรรมการ
5. ผู้แทนสำนักงบประมาณ (ในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ)	อนุกรรมการ
6. ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ในคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ)	อนุกรรมการ
7. ผู้ทรงคุณวุฒิ (รศ. จุฑาทิพย์ ภัทราวาท)	อนุกรรมการ
8. ประธานคณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศ ประเภทละ 1 คน	อนุกรรมการ

/9....

9. ประธานคณะกรรมการคลางกลุ่มเกษตรกร แห่งประเทศไทย — อนุกรรมการ

10. ประธานกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์ แห่งประเทศไทย — อนุกรรมการ

11. ผู้อำนวยการกองแผนงาน กรมส่งเสริมสหกรณ์ — อนุกรรมการและเลขานุการ

12. หัวหน้ากลุ่มแผนงาน กองแผนงาน กรมส่งเสริมสหกรณ์ — อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะอนุกรรมการร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ มีหน้าที่ดังนี้

1) จัดทำร่างนโยบายและวางแผนพัฒนาการสหกรณ์ เสนอคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

2) พิจารณา ศึกษา วิเคราะห์และกลั่นกรองงานด้านนโยบายและแผนพัฒนาสหกรณ์ ที่จะเสนอคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

3) นำเสนอมาตรการหรือแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนข้อขัดข้องที่ทำให้นโยบายและแผนพัฒนาการสหกรณ์ไม่บรรลุเป้าหมาย ต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

4) แต่งตั้งคณะทำงานได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2546

17 เม.ย. 46

(นายสรอรรถ กลิ่นประทุม)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์